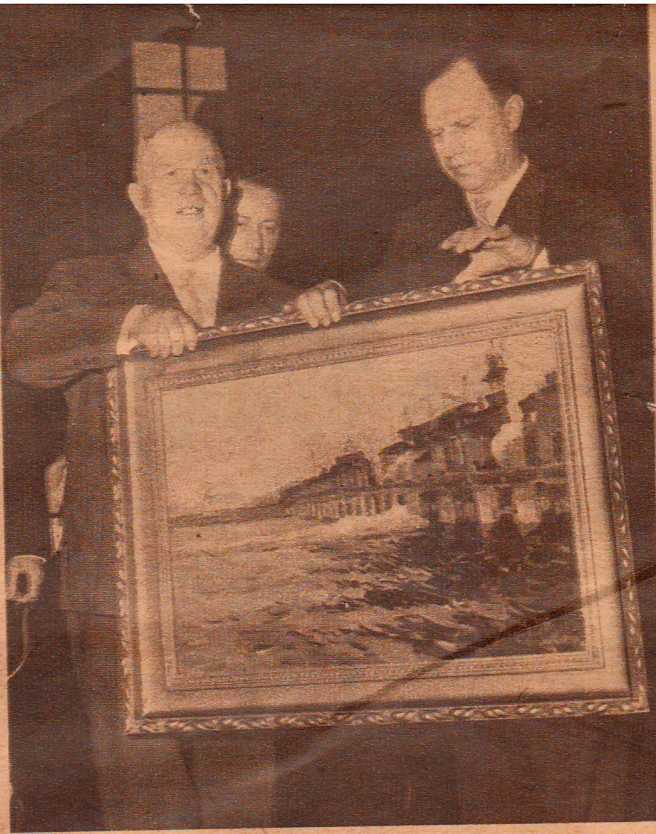

A felszabadulásunk 15. évfordulójára hazánkba érkezett szovjet veteránküldöttség tagja, P. P. Versigora, a neves ukrán partizán-író élményeiről beszél a 10-es számú József Attila központi Regős-csapat úttörőinek.
(Farkas Tibor felvétele)

A LÁTOGATÁS VÉGETÉRT, A PÁRBESZÉD FOLYTATÓDIK

Hruscsov a dijoni városházán. Dijon, Sztálingrád testvérvárosa, s a szovjet miniszterelnök a sztálingrádi erődű gátját ábrázoló festményt ajándékozott Kír kanonoknak, a város polgármesterének. Az ajándékot nem tudta személyesen átadni, mert a Vatikán utasítására a kanonok nem üdvözölhette a szovjet miniszterelnököt...

Az 11-18-as, az immár ezüstszerű repülőgép elszállott Franciaországból. A rambouillet-i vadász-kastélyban újra üresen áll a szalon, amely valaha — micsoda furcsasága a történelemnek — Marie Antoinette-é volt, s amelynek asztala mellett három napig tanácskozott Hruscsov és De Gaulle. A »nagy látogatás« véget ért, s a világ még csak most kezdi mérlegelni a közös közlemény biztató szavait, amelyeknek teljes hatása a csúcstekezet tárgyalásain bontakozik ki. Ekkor, s azontúl hosszú idő múlva, a látogatás jelentősége lehet a szovjet külpolitika és az európai helyzet szempontjából. Már most világos azonban, hogy mi az, ami e lelkes és színes epizódokkal zsúfolt látogatásból a szó legteljesebb értelmében a »történelemhez tartozik.«

Amikor a szovjet nagykövetség fogadásán Debré miniszterelnök magasra emelte poharát, azt mondotta: »Újra kezdődik az a párbeszéd, amelyet országaink évszázadok óta folytattak.« Hruscsov beszélt Rambouillet szalonjában De Gaulle-lal, akit egy felszólalásában »nagy francia hazafinak« nevezett. És »beszélt« a diadalmas, háromezer kilométeres »Tour de France« során névtelen francia hazafiak tízezeihez is. Az elnöki vadász-kastélytól a ma is kopár verduni csatamezőig, mindenütt azt a döntő kérdést hangoztatta, hogy a francia-szovjet együttműködés (sőt: szövetség) nemcsak a két ország életbevágó nemzeti érdekeinek felel meg. Egész Európa számára ez lehetne egy nagyszerű békekorszak legerősebb tar-

tópillére, amelyen megtörnek a Rajnán túl ismét áradó német militarizmus hullámai. Egy ilyen együttműködés egyben hozzájárulna az egész nemzetközi szintér újjáalakításához is: része lehetne a »kölcsonös bizalom betonjából kiöntött alapzatnak«, amelyről Hruscsov azt mondotta, hogy azt »a csúcstekezetnek kell elkészítenie.«

Verdunban, ahol a föld és az emberek még egy negyvenkét esztendeje véget ért háború emlékei között élnek, egy kislány azt mondotta a vendégnek: »Monsieur Hruscsov, tegyen meg mindent a béke érdekében.« A szovjet politika annyi béketette után a franciaországi körút legfőbb következménye, hogy a szovjet-francia együttműködés gondolata sok év után immár nemcsak a »Tour de France« országútjain zászlókat lobogtató százezrek — hanem a »hivatalos Franciaország érdeklődésének és figyelmének középpontjába« is került.

S ez a lehetőség a legszebb ajándék, amelyet a verduni kislány — és a béke ügye — a franciaországi úttól kaphatott.

A Délafrikai Unió haladó szervezetei március 28-án tartották »A gyász napját« a sharpeville-i mészárlás áldozatainak emlékére. Az elmúlt héten a dél-afrikai fasiszta rendőrség sortűzei után több száz halott és sebesült hevert a város utcáin. Johannesburgban és Fokvárosban tovább tart a néger munkások sztrájkja, tiltakozásul a tiltás elnyomás ellen.

A 188-ik

A genfi Nemzetek Palotájában a tárgyalótermében történt, hogy a szovjet küldött felállt és az angol betöltésének ügyével foglalkozó bizottság előtt felolvasta az új szovjet javaslatot. Ez volt a bizottság 188-ik ülése. És az egyik angol lap másnap így írt: »Ezt a számot alighanem megjegyezzük magunknak. Lehet, hogy ettől számítják majd a leszerelés tényleges megvalósulásának kezdetét.«

Az új szovjet indítvány jelentős engedményt tartalmazott és rendkívül nehéz helyzetbe hozta az »atomdiplomácia« elkeseredetten küzdő utóvédjeit. Száznyolcvanhat éves szívós küzdelmei után ugyanis egy döntő akadály maradt az atombombakísérleteket betöltő egyezmény útjában. Az amerikaiak azt állították, hogy föld alatti végrehajtott »kisebb« atomrobbantásokat nem lehet ellenőrizni — s ezért ezeket be sem lehet tiltani. Az érvelés mögött persze a kísérletek folytatására irányuló törekvés állott — az Egyesült Államokban 1961 elejére már elő is készítették néhány ilyen föld alatti robbantást. A szovjet indítvány »elébe ment« a nyugati hatalmaknak. Írjuk alá a kísérleteket betöltő egyezményt — mondotta — de a »kis föld alatti robbantásokat« egyelőre — négy-öt évre — vegyük ki az egyezmény hatálya alól. Ezeket egyszerűen függesszük fel és közben együtt keressünk módot felderítésükre és ellenőrzésükre.

Közben a genfi palota szomszédos termében, ahol a tizhatalmi leszerelési bizottság ülésezik — a másik oldalról is »bekerítették« a hidegháború utóvédjeinek lövészárkai. A nyugatiak kifogásolták, hogy az általános és teljes leszerelés szovjet terve a »hagyományos« fegyverek és haderők csökkentésével kezdődik és csak később tér rá az atomfegyverekre. Zorin, a szovjet küldött felemelkedett és finom mosollyal emlékeztette a nyugati küldötteket, hogy amikor néhány évvel ezelőtt a Szovjetunió az atommal akarta kezdeni a leszerelést — akkor azt kifogásolták. Ezért változtatták meg a sorrendet. Egyébként — mondotta — nekünk mindegy a sorrend. Szereljük le olyan sorrendben — ahogyan Önök akarják...

E kettős szovjet lépés ereje és hatása olyan volt, hogy Macmillan angol miniszterelnök néhány nap múlva már repülőgépen száguldott Washington felé — megbeszélni a választ Eisenhowerrel. A válasz már a VII. számú terem asztalán van. Azt mondják, hogy más feltételek mellett a »kis föld alatti robbantásokat« nem négy-öt, hanem egy-két évre függesztené fel. A bennfentések szerint ez a javaslat »kiegyezés« eredménye. Macmillan, az amerikai elnök, valamint a robbantások elszánt hívei között, akiket McCone, az amerikai atomerőhatóság főnöke, Teller atomtudós, a »hidrogénbomba atyja« és Anderson szenátor, a szenátusi atombizottság elnöke vezérel.

A szovjet javaslatok nagyvonalúsága nehézzé helyezte sodorta ezt a »triumvirátust«, szinte kéznéljárásnyi közelségbe hozta a megegyezés lehetőségét. Lehet, hogy a »VII. terem 188-ik ülése« és Carapkin kézmozdulata valóban bevonul a történelembe...

TÖRTÉNELMI TAVASZ

Történelmünk tavasza ragyogta be legnagyobb nemzeti ünnepünk napját, hazánk felszabadulásának tizenötödik évfordulóját. A magyar dolgozó nép szívének meleg szeretetével emlékezett meg a Szovjetunió hős fiairól, akik közül sokan fiatal életük feláldozásával hozták el tizenöt évvel ezelőtt hazánkba a szabadságot és a függetlenséget. Az egész ország ünnepelt ezen a napon.

Az ünnepségek vasárnap este kezdődtek az Operaházban. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára mondott ünnepi beszédet, majd K. T. Mazurov, a szovjet küldöttség vezetője adta át a szovjet nép testvéri üdvözlését

A bensőséges ünnepen megemlékeztek azokról, akik életüket áldozták a magyar szabadságért. Budapest dolgozói a hála és a szeretet koszorúit helyezik el a Szabadság téri szovjet hősi emlékmű talapzatára

*

Az ideiglenesen Magyarországon tartózkodó szovjet hadsereg katonái a magyar hősi emlékművet koszorúzták meg

Az ünnepségek a Parlamentben értek véget. A barátság poharát ürítik a világbékére: (balról jobbra) Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke, Apró Antal, a minisztertanács első elnökhelyettese, K. T. Mazurov, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa elnökségének tagja és Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára

Dr. Münnich Ferenc, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány elnöke, a világhírű Mojszejev-együttes tagjaival beszélget a parlamenti fogadáson

(Farkas Tibor felvételei)

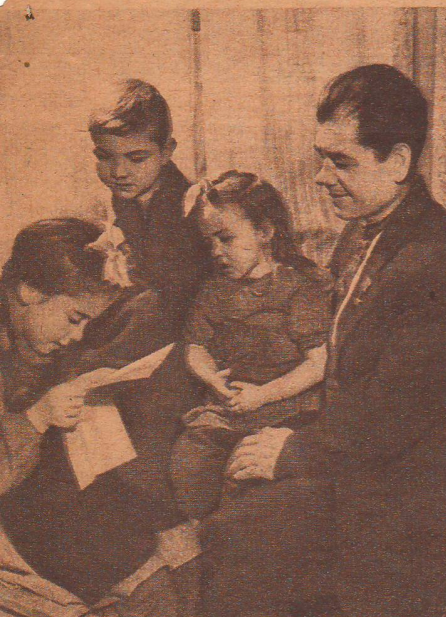

Nyikoláj Jesztafjev, a Szovjetunió Hőse és Nyina Szlovohotova, a felszabadulás ünnepére hazánkba érkezett szovjet küldöttség tagjai, a Szabadság-szobornál

*

A színpompás katonai felvonulás során a harckocsik füstfellegbe burkolva, harcrendben vonulnak fel a díszemelvény előtt

← Csizs és a kis Csizsek: az öt gyermekből három

egy kicsit olyan is, mint a csizmadár. Daloskedvű, hasznos, okos, szereti a fiókaít — Jaroszlávnak öt gyermeke van, de a faluban mindenki csak „hlapec”-nek, fiúnak szólítja a sovány, vékonydongájú férfit.

Helyesebben eddig így szólították, de most már az öregek is megadják neki a mély tiszteletet, az apja nevén, Szemjonovicsnak nevezik, mert hős lett. A párt Központi Bizottságának decemberi mezőgazdasági plénümán jelentette be Nyikita Hruscsov, hogy Jaroszláv Csizst a szocialista munka hőse címmel ültették ki.

Ebben van egy kis részünk — közvetve ugyan — nekünk, magyaroknak is. A múlt év december közepén ugyanis, amikor Nyikita Hruscsov a mi pártkongresszusunkról hazatérőben volt, megállt Ukrajnában és el látogatott a zolocsevi Sevcsenko kolhozba is. Itt ismerte meg Csizs sertésgondozót. Amint látott és hallott a kolhozban, az nagyon megtetszett neki. Például az, hogy Csizs is szakított azzal a fölösleges — és ma már sokan rájöttek: káros — módszerrel, hogy a sertésenyésztést valóságos „palotákban” folytatták, az állatok számára külön „diétás konyhát” rendeztek be, egyéni étkezésben részesítették őket, mintha vendéglőben kosztolnának — à la carte...

(Csak zárójelben jegyezzük meg, hogy három évvel ezelőtt a Rosztov környéki Pavlovszkáján büszkén mutogatták a kolhoz vendégeinek a „sertésgyárat”. Igaz, a sertésgyár néhány milliójába került a kolhoznak, de volt ott minden: emeletes diétás konyha, egyedi táplálás stb. Most, ha valaki szóba hozza a „sertésgyárat”, legyintenek és csak annyit mondanak: *gyermekbetegség volt, elhajlás...*)

Csizs „rokonai”

Jaroszláv Csizs egyszerű sertésolokban neveli a rábizott hízókat, sőt szárazkosztot tartja őket, nem pedig diétás menün... Csizsnek ugyanis az a véleménye, hogy amikor a természet megalkotta a disznót, akkor bizony nemhogy a sertések, de még az emberek számára sem voltak vendéglők, sem diétás menük... Csizs nagyon szeret számolni, mindig kiszámítja: mennyi is egy sertés „lakbéré”, magyarul — önköltsége. Ezt emlegette Hruscsov is a decemberi plénumon, mondván: Csizsnél 224 rubelben van egy sertés százkilós hizása, ugyanakkor mások még ma is 1500 ru-

bel befektetéssel érnek el egymászás hízást a sertéseiknél...

Új foglalkozások tűnnek fel a szovjet falvakban, kolhozokban. Ilyen új falusi foglalkozás például a kolhoz-közgazdász. Vinnica környékén, Gorodkovka falu kolhozában működik Levcsuk közgazdász, aki azelőtt egy gépállomás tervezője volt.

Nos, ez a Levcsuk elkezdte a kolhozban is meghonosítani a gyári, nagyüzemi termelés módszereit. Tervet készített a kolhoz részére és ezt a tervet „lebontotta” — amint azt a gépállomáson tette — az egyes brigádokra, állattenyésztési telepekre, kolhozműhelyekre. Kiszámította, hogy az egyes kolhoztermelési ágakban mennyi a „felhasználható” munkaegység. Bebizonyította a kolhozparasztoknak, hogy a mezőgazdasági termelésben is milyen óriási jelentősége van az egyéni gazdasági elszámolás módszerének. Át is tért az egész kolhoz, minden brigád és telep erre a fejlett közgazdasági módszerre — és az eredmény a

dőben tizenkét millió rubel bevétellel zárta a mérlegét...

A krasznodári építészek

A Levcsukok, a kolhoz-közgazdászok mellett már megjelentek a kolhozokban a mérnökök. És a mérnökökkel együtt feltűnt egy új foglalkozási ág: a falusi, társadalmi építész. Ez a kezdeményezés Krasznodár vidékéről indult el. Elhatározták, ők véget vetnek annak, hogy bárki úgy és oda építhessen házat, vagy valamelyik kolhoz gazdasági épületet, ahova akar. Szépíteni akarták a falvaikat. De hogyan? Sokat nevettek az egyik kolhoz esetén. Kultúrházat akartak építeni, és miután nem tudtak más tervet keríteni, csak az egyik moszkvai nagy gyár kultúrpalotájának építési tervét, hát aszerint kezdték el a munkát. Már ötödik éve építik a kolhozparasztok a kultúrházat, ki tudja, mikor lesz kész és hány milliójába kerül majd a kolhoznak... Ezen a tapasztala-

MEGISMERNI A KANÁSZT?...

CSIZ ÉS TÁRSAI
ÚJ NÓTÁKAT DALOLNAK

Bevezetésül meg kell állapítanunk, hogy Csiznek — nincs családfája. Miért nincs? Az ördög tudja, valahogy sohasem jutott eszébe, hogy a családfára is szükség lehet.

Igy bizony azt sem tudta a Csiz, hogy több mint nyolcszáz évvel ezelőtt II. István magyar király udvarában volt egy Csiz, sőt száz évvel később ismét szerepelt a magyar történelemben egy Csiz, Csepán fia — a Rákóczi fejedelmi család ősapja...

Íme, milyen érdekességeket árulhat el a családfe-kutatás. De a mi Csizünk minden családfa nélkül, egyszerűen csak úgy beleszületett a világba és férfikora kezdetén elkezdett jókedvűen dalolni, mint másik névrokona, a sárgászöld hasú, feketésszárnú csizmadár...

Mi volt előbb,

a vendéglő vagy a sertés?

De most már itt az ideje, hogy bemutassuk Csizt. Akit tulajdonképpen nem is Csiznek, hanem Jaroszláv Csizsnek neveznek, a foglalkozása nem olyan „előkelő”: az ukrániai Zolocsev falu Sevcsenko kolhozában — kanász... Eddig azért beszéltünk Csiz-ről, mert csizs ukránul is, oroszul is a csizünk megfelelője... És mert Jaroszláv Csizs

Típustervek alapján ilyen házak épülnek a szovjet falvakban

kolhoz és tagjainak gazdagodása.

Ma már ott tartanak, hogy a gépek alkatrészeit sem csak úgy találomra, „jó, ha van egy kis alkatrész a háznál” jelszóval veszik ki a raktárból. Levcsuk közgazdász kiszámította az egyes alkatrészek várható, körülbelüli élettartamát, és korlátozta a kiadás időtartamát. Az lett a következménye, hogy a gépek kezelei is jobban vigyáznak a rájuk bízott munkaeszközre, nem gyűjtik feleslegesen szerszámok, ládáikban a csavarokat és egyéb alkatrészeket, a kolhozoknak pedig mind kevesebb rubelt kell kiadnia ilyen „apróságokra”. Elkezdtek számlálni a kopejkákat és — gyűlttek a milliók. Levcsuk közgazdász kolhoza a múlt eszten-

ton okulva elhatározták, hogy a krasznodári városi építészeketől kérnek segítséget. Meg is kapták. Ma már huszonhárom úgynevezett falusi, társadalmi építész segít a környék falvainak. Az ő engedélyük nélkül egyetlen házat vagy gazdasági épületet sem emelhetnek a Krasznodár környéki falvakban. Ők pedig már elkészítették az egyes falvak átépítési tervét.

A minisztertanács utasítására már kidolgozták a falusi házak típusterveit. Egy-, két- és háromszobás házakat terveznek, természetesen a legkorszerűbben, a megfelelő mellékhelyiségekkel.

Igy formálódik a szovjet falu. Csizs és sok társa, a kolhoz közgazdász, mérnöke és építésze új nótákat dalol.

RAJNA BÉLA

LÁTOGATÁS A MEZŐGAZDASÁGI GÉPKÍSÉRLETI INTÉZETBEN

CSÖNDES, ELMÉLYÜLT MUNKÁBAN találjuk a Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet munkatársait. Mérnökök, mezőgazdászok, tudományos kutatók régi szövetségesei a parasztságnak. Kikísérlezték a gépeket, vizsgálják a talajhoz való alkalmazkodásukat, hogy már a földön, a munkában semmi ne akadályozza a működésüket. A hazai kombájngyártás is innen indult ki. Az Intézet szorgalmazta a bevezetését és harcolt elterjedéséért. Az ismeretlen gépet kezdetben idegenül, sokszor ellenségesen fogadta a két keze munkájához szokott pa-

rasztember. Ma: a legjobb barátja. S az Intézet egész kollektívája azért dolgozik, hogy minél több jó barátot küldjön gyár- iparunk az egyre terjedő, népesedő szövetkezeti gazdaságokba.

Amikor először ott jártunk — értekezlet volt. Nem a szokásos értekezlet, hanem az MSZMP határozatáról — a termelőségvetkezeti mozgalom fejlődéséről és a termelőségvetkezetek megszilárdításáról — tárgyaltak és megbeszélték az ezzel kapcsolatos, reájuk háruló teendőket. Felülvizsgálták az intézet távlati terveit és határoztak: a kutatási eredményeket realizálni kell, mert a mezőgazdaságnak nagy a gépigénye.

DEHÁT MI IS A FELADATA ennek a Gellérthegy oldalán szé- rényen meghúzóó intézetnek?

— **Hármas a feladatunk** — adja meg a feleletet Bánházi Gyula, az igazgató. — **A legje- lentősebb a »meo«-tevékenység.** A mezőgazdasági gépek hasz- nálhatósági és minőségi ellenör- zését látjuk el, hogy kifogástal- an gépek kerüljenek a földek- re. A másik jelentős munkánk, tájékoztató a földkerekség min- denfajta mezőgazdasági gépei- ről, hogy mennyiben lennének alkalmazhatók a mi gazdasá- gainkban és a megfelelően ta- lált gépeket behozatjuk vagy magyarországi gyártását szor- galmazzuk. Harmadik felada- tunk a saját kutatási munkánk. Ez főleg abból áll, hogy ha fel- ismerünk olyan munkafolyama- tot, amelyet gépesíteni lehet, ja-

vaslatot teszünk gépkonstruk- ciókra, helyesebben magára a gépesítésre.

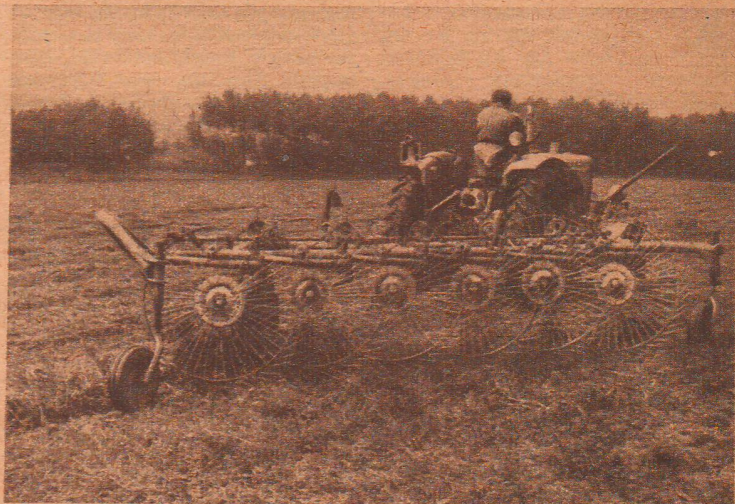
AZ ÚJ GÉPEKET a minősítő állomáson »vetik be«. A gépek

anyag pedig 25 százalékkal csök- ken. S mindezt néhány alkat- rész kicserélésével érték el.

A LELKES KUTATÓK ÚJ- TÁSA hosszú kálváriát járt

Az URG típusú nyugatnémet lán- cotalpas kistraktor érdekessége, hogy lánckerkezete gumicsuklós, így a homok koptató hatásának jól ellenáll.

Az SR-6 jelű ún. csillagkeresek osztrák rendszőr. A talajjal érintkező rugósfogó kereke a lekaszált, kissé fonnyadt takarmányt egy vagy több sodratban gyűjti.

ott üzemelnek s az Intézet meg- figyelő mérnökei pontos jelen- tést adnak a gép munkájáról. Tizenkét minősítő állomás meg- figyelését összegezzük s ennek alapján adnak véleményt a gyáriparnak a gép használható- ságáról. Így született meg az első magyar kombajn is, az A. C. 400-as.

Egy esztendeje jegyezte be szabadságát Pápa Alfréd, Szil- vay Géza és Zombori János, az Intézet három kutatómérnöke. A dieselmotorok teljesítményének növelésére újrarendszerű égéstér kialakítását és tüzelési eljárását találták fel. A G. S. 35-ös trak- tor teljesítményét — amely ed- dig 30 lóerős volt — 60 lóerőig lehet fokozni, de szabályozni is 40—45 lóerőig. Ezáltal a traktor vonóereje nő, s ha szánt vagy pótkocsit vontat a gép, egy se- bességgel gyorsabban haladhat útján vagy egy vassal több eke- fejét képes vontatni. Az üzem-

meg. De végül is megvalósult. Az év végéig 5000 traktort ala- kítanak át, s a Népi Ellenőrző Bizottság számítása szerint trak- toronként 25 000 forint megtaka- rítás érhető el.

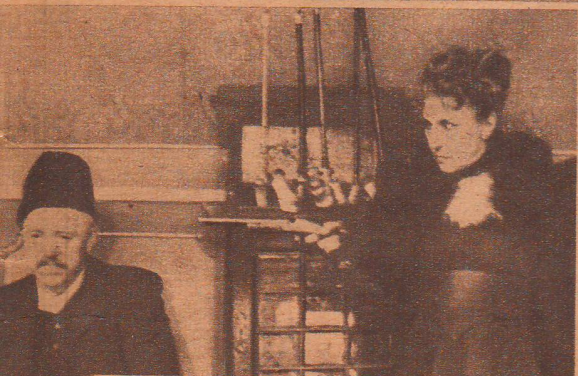
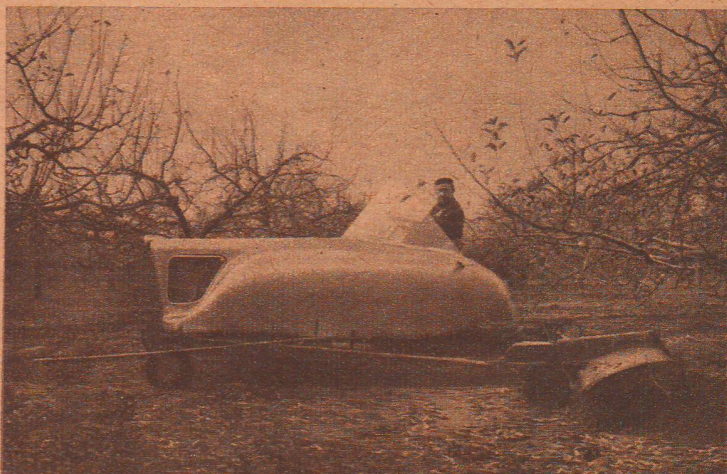
— **Új égéstér birtokában va- gyunk** — mondja az egyik fel- találó, Szilvay Géza. — **Olyan üzemanyaggal táplálható, ami azelőtt elképzelhetetlen volt.** Az új égéstér mindenevővé vált.

GÉPESÍTÉS! Új gépek elter- jesztése a mezőgazdaságban, hogy hathatós segítséget adja- nak a termelőségvetkezeteknek, állami gazdaságoknak. Ezen munkálkodik a Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet is. Hamaro- san új gépek népesítik majd be a gyümölcsöt, szőlőt termelő nagygazdaságokat is, s mező- gazdaságunk valamennyi terü- letét, ahol még ma két vállal kell állni a munka alá.

GÁL ZOLTÁN

A gyümölcsösök talajművelésére újszerű gépet sikerült előállítani. amely alkalmas tárcsázás, boronálás s egyéb munkák elvégzésére. A gépet olyan vezérlőberendezéssel szerelték fel, amely úgy irányítja a gépet, hogy a fák, s a lehajló ágak ne sérüljenek meg. A gép a gyümölcs- fa-védő burkolattal ellátott UE-28 traktort és talajmarót ábrázolja üzem közben

(A felvételeket Schwanner Endre, az Intézet munkatársa készítette)

Az Országos Szín- háztörténeli Mú- zeum felszabadulá- sunk 15. évfordulója alkalmából kitűnően rendezett kiállításon bemutatta a magyar színház-történetet 1945 —1960. között. A kiállí- tás anyagáról két kül- önlegesen érdekes fel- vételt közlünk. Az egyik Csontos Gyulát mutatja Csehov: »A medve« című darab- jában, a kép jobb- oldalán Makay Margit, a másik felvétel Törzs Jenőt idézi, ugyan- csak Csehov: »A do- hányzás ártalmassága- ról« című monológja- ban. Mindkét fellépés felszabadulásunk első napjaira esik és mind- két fellépés a két nagy színész utolsó szereplése volt.

Távolkeleti Napló 18

KOREAI HÉTKÖZNAPOK

Kukszu a legkedveltebb koreai ételek egyike. Koreai barátaim egy alkalommal hevesen vitatkoztak afelett, hogy melyik kukszu a jobb, a penjani-e vagy a keszoni. Mert a kukszu készítésének évszázados receptje van, de minden város adott hozzá valami sajátos

fogyasztják el a kukszut. Melyik jobb, a keszoni-e vagy a penjani, ennek megállapítására nem vagyok illetékes, nem sokat ettem egyik kukszúból sem. Annál jobban ízlett a sinszonlo, amelynek receptjével megintcsak nem szolgálhatok, de azt megtudtam, hogy pontosan harminchat féle

lehetett, kitartottam a koreai ételek mellett.

Az egyetem és műhelyei

— Hol nagyobbak a követelmények? Itt, vagy Magyarországon? — kérdeztem a penjani Kim Ir Szen Egyetemen egy diáktól, aki néhány évet magyar egyetemen is tanult.

— Koreában — válaszolta habozás nélkül, ámbar hol van olyan diák, aki azt állítaná, hogy tőle keveset követelnek?

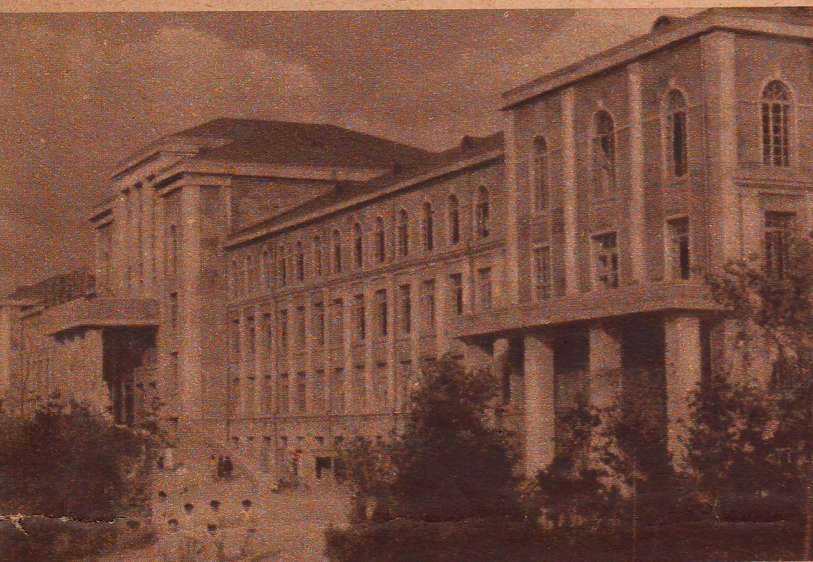
A Kim Ir-Szen Egyetemnek négyezerháromszáz nappali, ezer esti és hétszáz levelező hallgatója van. Az egyetem titkára szerint a diákok itt leginkább a filozófiai fakultásra jelentkeznek. Egyébként Észak-Koreában a mérnöki pályák iránt a legnagyobb az érdeklődés. A penjani műszaki egyetemnek ötezeröttszáz hallgatója van, az orvosi egyetemnek kétezer, de Penjanon kívül több

A szarivóni kórház kertjében magyar feliratú emlékmű hirdeti a koreai és a magyar orvosok együttműködését

mondották, hogy filmvetítő kamerák gyártását is elhatározták. Furcsán hangzik talán, ha elárulom, hogy mindezt történelemszakos hallgatók és filozófusok csinálják. A Kim Ir Szen Egyetem hallgatói nem szakadnak el a fizikai munkától.

Magyarok közt

Hamhüing modern város. Mondhatom, vadonat új. A háború során teljesen elpusztult, azóta

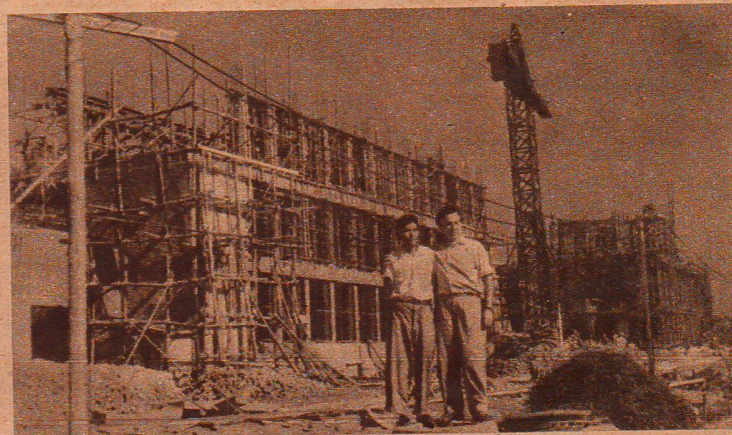
A Kim Ir Szen Egyetem Penjanban

ízt. A kukszut mély tálban tálladják, hidegen, mert előbb megfőzik, aztán lehűtik: van abban hús, hosszúszerű metélt, tészta, halféle, tojás. A városokban mindenfelé látni »Kukszu-csipp«-eket, »Kukszu-tányákat«. (Olyasféle elnevezés ez, mint nálunk a flekken-tanya.) Szép, koreai stílusban épült éttermeket, ahol kizárólag csak kukszut szolgáltatnak fel. A Kukszucsippekben hagyományos módon, gyékényszőnyegen, kis asztalkákon

húsból, halfajtából készül. A sinszonlo magyarul annyit jelent: »Mennyei üst«. Kuglóf-szerű formájú kis üstben, spirál-fűtőszálakon főzik a finom húsos levest, s az íze valóban mennyei. Csúszik rá az inszam pálinka, csak pár pohárka elfogyasztása után érzi meg az ember, hogy ez a ritkán termő, emberformájú gyökérből készült koreai ital milyen erős.

Koreában sokféle édességet esznek. Nekem legjobban ízlett a jakva nevű cukormázos tetejű sütemény, amelyet dióval, mézzel, mogoróval töltenek. De a koreai magyarok legkedveltebb étele a tengeri uborka kandzsánnal. Ez az erős, csipős folyadék a mi Yestor-szósunkhoz hasonlatos.

Koreában mindenütt igyekeztek európai kosztot biztosítani nekem is, mint az európaiaknak általában. »Európai koszt«, ez túlságosan tág fogalom. Kivált a magyar konyhához szokott gyomor számára. Ezért, hacsak

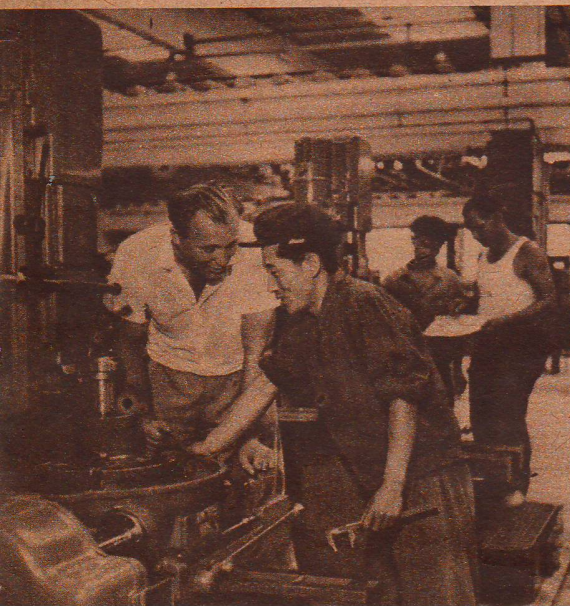
Az épülő festékgár Pongunban

műszaki egyetem és négy orvosi egyetem működik még az országban.

Fél napot töltöttem a Kim Ir Szen Egyetemen. Bejártam a tantermeket, olvasószobákat, körülnéztem a nagy, stadionszerű sportpályán, a tenispályákon, és bekukkantottam a kollégiumba is. Pontosabban csak az egyik kollégiumi épület néhány szobájába, mert ugyancsak sok van belőlük, hiszen a hallgatók nyolcvan százaléka itt lakik a modern, nagy épületekben.

Jártam az egyetem műhelyein is. Az egyikben optikai műszereket, fényképezőgépeket, számológépeket készítenek diákok és tanárok, közös erővel. El-

nemcsak újjáépült, hanem terjeszkedett is. Százharmincezer lakosa ma kétszer akkora területet foglal el, mint a háború előtt százötvenezer. Ennek a magyarázata nagyon világos. Régebben Hamhüing lakosai nyomorúságos kis viskókban laktak; most nagy, modern épületekben. Az építkezéseket jórészt a Német Demokratikus Köztársaságból jött szakemberek irányították és irányítják ma is. Hamhüingben ma vegyipari és orvosi egyetem, s a többi között gépipari főiskola működik. Haminc általános iskolája és gimnáziuma van a városnak, amely csaknem egybe épült Hinnam-

A kuzsoni szerszámgépgyárban

mal, s egyik nagy centruma az észak-koreai vegyiparnak. Hatalmas vegyi kombinátokat és vegyi üzemeket létesítettek itt, amelyek napról napra fejlődnek, modernizálódnak.

Az óriási nitrogénműtrágya gyárban, amely a Szovjetunió segítségével épült, huszonegy féle vegyi anyagot gyártanak. Szappanból például naponta harmincöt-negyven tonnát állítanak elő. Műtrágyából az idén évi egymillió tonnát akarnak termelni és rövidesen elkészül itt egy nylon anyagot előállító üzem is.

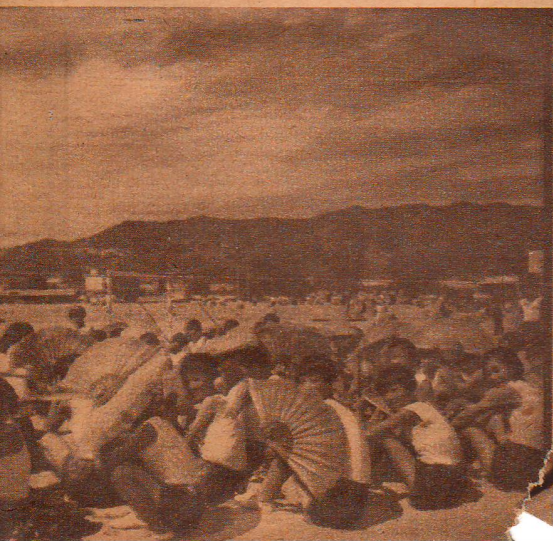
Hamhüingban ismét találkozom magyarokkal. Festékgyárat építenek itt, a város Pongunnak nevezett részén, magyar szak- tanácsadók vezetésével.

A szarivöni kórház gyermekosztályán

Este meglátogattam a magyar kolónia lakóhelyét. Csinos épületekben, kényelmesen berendezett szobákból áll a telep; a kert közepén fürdőmedence. — Igazán nem lehet panaszunk — mondták — csak Budapest hiányzik azért. — Dicsérték a koreai munkások pontosságát, megbízhatóságát, munkabírását, tanulékonyágát. — Bámulatos, hogy milyen kitűnő a matematikai érzékük — mondtotta az egyik magyar.

Hamhüing: Leányok egy tornaünnepély szünetében

A koreai magyarok Koreáról beszéltek, én Magyarországról. Minden érdekelte őket. Néhanyan már egy-két éve élnek odakint és nem győztem sorolni az itthoni változásokat, új dolgokat. Tudtak természetesen mindenről, hiszen olvassák a magyar lapokat — de jól esik azt először is hallani — mondták.

Valódi budapesti bécsiszeletet ettünk vacsorára.

Búcsú

Koreában, ha az ember azt mondja, magyar — orvosainkat kezdik dicsérni. Nem felejtik el, hogy a háború alatt a magyar orvos-csoport elsőként sietett a harcoló koreai nép segítségére. Később a szarivöni kórházban dolgozott sok magyar orvos. A kórház főorvosa, Pak Kum Il a lelkemre kötötte, mondjam el Magyarországon, hogy a szarivöni kórház azóta tovább fejlődött; negyven orvos, hetven-négy ápolónő működik benne, új orvoslakásokat is építettek, s ha a kórház nem vetekedhet az újabb, modern penjani egészségügyi intézményekkel, a magyar berendezések, műszerek azóta is jól működnek. — Szarivonban az egészségügyi piszynyok az elmúlt években óriási fejlődtek — mondtotta a főorvos. S megemlítette, hogy a gyermekhalandóság korábbi nyolc százalékát 4,25 százalékra csökkentették.

Sokat lehetne még írni a Koreában dolgozó magyarokról; a kuszoni szerszámgépgyár, a penjani mérleggyár szaktanácsadóiról. Becsületet szereztek a magyar névnek odakint. De Koreában mindenekelőtt a koreai emberekkel való találkozásaim jelentették az élményt.

A penjani reptéren búcsúztam el koreai ismerőseimtől, rövid idő alatt barátaim lettek, úgy érzem. Fent még egyszer kitekin tettem a gép ablakán, hogy meg rögzödjék bennem a magasba törő Penjan látványa. Aztán elővettem jegyzetfüzetemet és távol-keleti naplóm utolsó soraiként ezt írtam le:

»Hihetetlen iramban táguló világ. Baráti, törhetetlen emberek. Hősi nép; akarata minden akadályon győzedelmeskedik. Nehéz lesz méltó szavakkal szólni róluk.«

CSAPÓ GYÖRGY

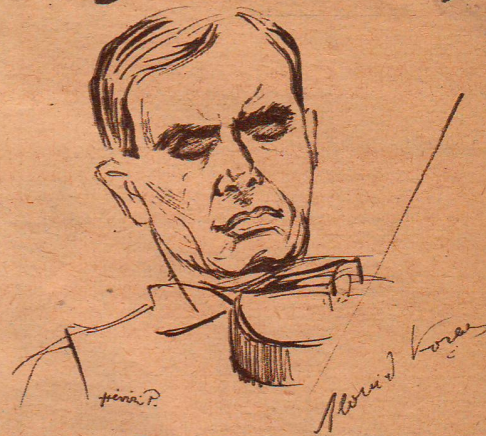
Leonyid Kogan koncertjei

Egy hanglemmez-üzletben tanúja voltam a jelenetnek: muzsikuskok és zenekedvelők egymásután játszották David Ojsztrah és Leonyid Kogan ugyanazon műről készült felvételeit. A két világhírű szovjet hegedűs produkciójáról szóló véleménycsaták eldöntetlen eredménnyel végződtek.

Most, hogy Kogan ismét Budapestre látogatott, hogy két koncertjén újból a hegedűirodalom néhány remekművét megszólaltassa, a hallgatóságban be nem vallottan merült fel ez a kérdés. Megfejtéséhez segítségül azt a vitán felül álló tényről állapíthatjuk meg, hogy Kogan olyan egyéniség, akinek játékát más művészével összehasonlítani nem lenne helyes. Egyéniség — nagy rang. S ha még a végsőkig kiművelt technikával is párosul, teljesen érthetővé válik a világ minden részében elért sikere.

Budapesti két koncertje a dús zenei évad nagy eseménye volt. Andrej Mitnyik kiváló zongorakísérője volt az ünnepelt művészeknek.

V. J.

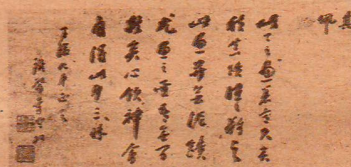
(Hévízi Piroska rajza Koganról)

A KÍNAI FESTÉSZET

az Iparművészeti Múzeumban

Az Iparművészeti Múzeumban tájékoztató kiállítás nyílt meg Kína festészetről. A látogató áttekintést kap a legrégebbi időkől napjainkig a kínai festészet sajátos, látszólagos egyoldalúságában is rendkívül gazdag és változatos tárgykörű látásmódjáról, valóság- és képábrázolásáról. Az utóbbi időkben élenkben végbement kölesönhatás a nyugati s a keleti művészetek között Kína festészeti stílusán úgyszólván nyomot sem hagyott. Az olajfestéssel sem tudnak nagyon megbarátkozni. Hívek maradnak a tusshoz és sajátkeverésű vízfestékeikhez. Függőleges tekerésképeken, halhatatlan

Kao Csi-pej (1672–1734): Remete

Ismeretlen festő: A császári palota gyermekeinek ünnepe (részletkép), Ming-korszak, 16. sz.

négysoros verseikhez hasonlóan, a legegyszerűbb témából alkotnak remeket. Faág, virág, gyümölcs, madár, gyermekfej a leggyakrabban visszatérő, legkedvesebb témájuk. És mennyi gazdagság, mennyi bensőség, sugallatos meghittség és meg-unthatatlan szépség és üdőség! A ki-méríthetetlen élet áradását érzük tettein, amikor káprázó szemünk előtt szinte rezzen egy virágos ág, mert madárka szállott rá. Különös jelentőséget ad a kiállításnak a tibeti anyag, mely ezúttal először kerül közszemlére.

(H. G.)

Krencsey Mariann

beszámolója dél-amerikai útjáról

Krencsey Mariann most érkezett haza Dél-Amerikából és máris útra készülődik — ezúttal Pécsre. Tévedés volna azt hinni, hogy kisebb izgalommal indul Pécsre, mint néhány héttel ezelőtt Mar del Platába. Argentínában filmfesztivál, kavargó színes programok, fotoreporterek, bókók, rózsacsokrok várták, Pécsen pedig Karenina Anna, bánatos szerepe. És egy jó szereppel a legjobb fesztivál sem ér fel.

Azért természetesen Dél-Amerikában sem volt rossz... A leg-

Vigyázat! A macskák kihallgatják a beszélgetést

nagyobb élményt számára talán Rio de Janeiro jelentette. A csodaszép városba a hagyományos karnevált követő napon érkezett. Az utcákat még színes konfettik, tarka plakátok, papírmaséból készült többméteres figurák szegélyezték. A járdákon eldobott éteres vatták. A négynapos karnevál résztvevői ugyanis éteres vattával bódítják magukat, hogy fokozzák a mámort. A város egy esztendeig készül erre a négy napra. Dolgoznak és takarékoskodnak, pompás jelmezeket csinálnak, egész esztendei keresetük rámelegy olykor a karneválra. Menyasszony szakít a völegé-

Krencsey Mariann a Mar del Plata-i szálloda teraszán

nyével, mert a tánc féktelen sodrása valaki mást vetett az útjába. A szigorú erkölcsök keményen elítélik a leányanyát, de ha karnevál idején történt a dolog — az más. És mindig akadnak, akik az életükkel fizetnek ezért a néhány, boldogságba szédült napért. A mulatság végén mentőautók szedik össze a sebesülteket, a kórházak és halottasházak megtelnek a karnevál áldozataival.

Rio után

Buenos Aires...

Egy mulatságos apróságról számol be Krencsey Mariann: itt nem illik nyakkendő nélkül járni. Ing nélkül, övig meztelenül természetesen lehet, a melegre való tekintettel, de a nyakkendő nem maradhat el.

És végül

Mar del Plata,

a filmfesztivál színhelye. Krencsey Mariann egy lépést sem tehetett anélkül, hogy a kíváncsiskodók gyűrűje ne vette volna körül. Olyan fesztellenül bámulták, mint egy kirakatot. Amerre ment, mindenütt utána kiáltottak: »Csuró! — aminek ékes magyar fordítása: »Klassz!« Eszténként izomlázat kapott az autogramírástól. Száz pezósokra, emlékkönyvekbe, se-lyemsálakra, sőt még futballabdára is ráírta a nevét. És az a sok újságíró...!

A magyar újságíró különösen érdekelni kezdi a dolog. Mit

kérdeztek Krencsey Marianntól dél-amerikai kollegái?

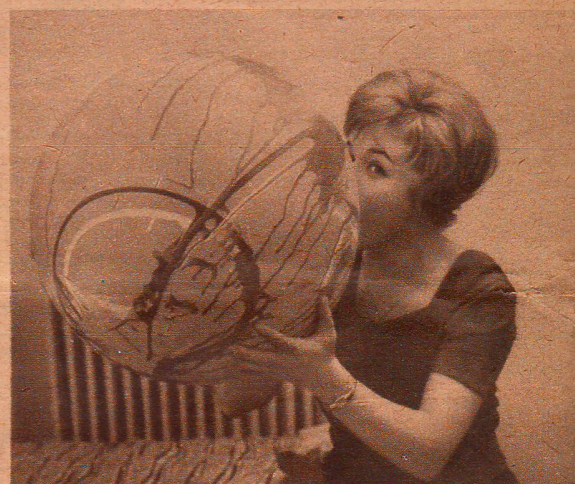
— Mi a véleményem a fesztiválról.

— És mi volt a válasz?

— Udvariasan ugyan, de megmondtam, hogy a nagydíjat nyert nyugatnémet »Hid« című filmen kívül gyengének tartottam a bemutatott filmtermést. A szervezésről pedig: az este tizenegyre hirdetett filmvetítésre éjjel után kezdett szállingózni a közönség, s egy óra is elmúlt, mire vetíteni kezdtek. Sokan megkérdezték, hogyan lettem színésznő, van-e férjem, aztán, hogy a hegyesorrú cipő dívat-e Magyarországon és nálunk milyen frizurát hordanak a nők.

(Meg kell jegyezni, hogy a távoli kollegák kérdései általában nem voltak különösen elmé-ések.)

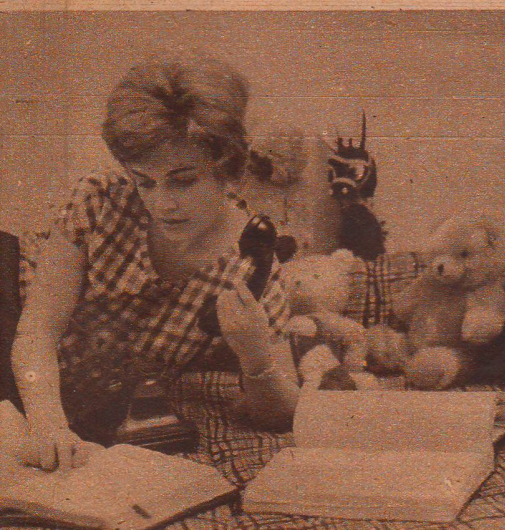
Krencsey Mariann körül erre a néhány hétre megfordult az

Ezt a csodálatos léggömböt Dél-Amerikából hozta a művész (Farkas Tibor felvétele)

esztendő. Mar del Platában szőlőt és őszibarackot evett, s mire hazaért, rügyezni kezdtek a gyümölcsfák. Őszből tavaszba érkezett.

Halasi Mária

MAGYAR REVÜPARÁDÉ BERLINBEN

Aprilis negyedikén mutatták be a demokratikus Berlinben Szemes Iván »Budapester Melodie 1960« című revüjét a több mint háromezer személy befogadására alkalmas nézőtérrel rendelkező Friedrichstadt-Palastban. Berlinben soha még ennyi magyar nem lépett fel egy műsorban, mint a »Budapester Melodie«-ban. A női főszerepet Zentai Anna beszéli, táncolja és éneklő végig, a többi szereplő is majdnem mind magyar, köztük Elek Zsuzsa, Rafael Márta, az artistarészben pedig Törös Gyula, Vidos Éva, a két Schneider, Balázs, két Cafri, négy Elek, valamint Rácz Béla és népi zenekara. A revü meseje a berlini schönefeldi repülőtérén kezdődik és a budapesti MOM kultúrházban rendezett bálon ér véget. Keretében lejátsszanak egy izgalmas filmszkeccset is. A színpadon a szereplők beülnek egy Wartburg kocsiába és aztán filmen látjuk őket, amint Pest utcáin száguldanak tovább. Arról van szó a tizenöt képből, hogy egy nyugatnémet rendező filmet akar készíteni Magyarországon és keresi a nyugaton ábrázolt szirupos, hazug, operett Magyarországot. Ehelyett megtalálja és megszereti az igazi, dolgozó, mai Magyarországot.

A koreográfiát is magyar: Roboz Agnes tervezte. Magyar sikertől hangos tehát a hatalmas Friedrichstadt-Palast!

Felvonul a tánckar

Gottfried Hermann igazgató-rendező

Szemes Iván, a szerző

RETNETES FARSANG

Münchenben

MÉG OBERHAUSENBEN, A KISFILMFESZTIVÁL SZÍNHELYÉN hallottam több némettől is, amikor a közeledő farsangra terelődött a szó, ezt a jelzőt: rettenetes. A plakátok karneváli felvonulásra, vidám műsoros estekre, álarcos bálokra hívogattak, a Hotel Ruhr-

POPOV ÉS A FELESÉGE

Az egyik sarokban ül a világ-hírű regényíró a feleségével. »Acél és salak« című regénye kétnemű példányban jelent meg a Szovjetunióban és a népi demokráciákban.

— Turistákkal jöttem Budapestre — mondja Popov, a neves szovjet író, aki elmondja, hogy Budapestre való utazása előtt mutatták be új filmjét, amelynek »Fehér lélek« a címe.

— Visszatérésem után új film-írását fejezem be — beszéli. — Új regényem is készül...

OBERHELD

Feltűnő, érdekes nő áll bóröndjei mellett a hall másik oldalán. Rosemarie Oberheld a neve, német szülőktől származik, de Olaszországban született és ott is él. Pulóvereket, kardigánokat és hamisítatlan olaszkákat

VILLÁMRIPORT

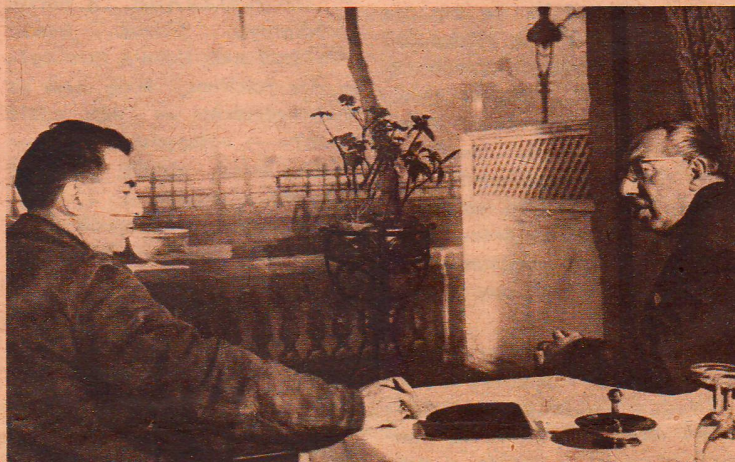
száz szoba és egy hall vendégeiről

Száz szoba van és egy hall a Duna-parti nagyszállóban. A hall, amikor belépünk, éppen tele van külföldi vendégekkel. Olasz, francia, orosz, japán szó hallatszik. Körülnézünk a szálloda egyetlen halljában.

hozott Budapestre. Persze csak mintákat, de minél többet szeretne eladni belőlük hazánkban.

— Háromhavonként változik Olaszországban a kötött holmiki divatja — meséli. — Évente

négyszer kerülnek bemutatásra az új modellek. Most a legújabb kollekciót hoztam Budapestre. Slágere a bouclé pulóver. Remélem, tavaszra megismerkedhetek vele a »Vatszi« utcában...

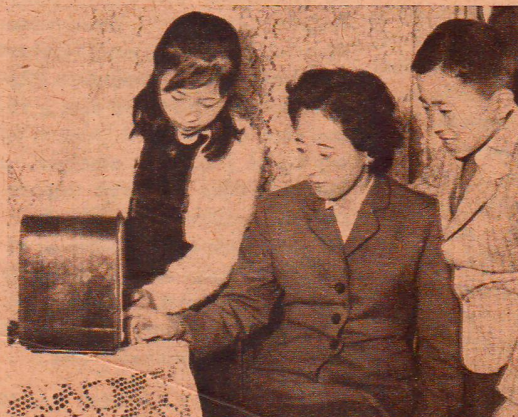
GALLERAND ÉS HALVERSTAD

A Dunára néző nagy ablak mellett két férfi beszélget. Az egyik Gallerand Celestin francia üzletember, a másik Halverstad Felix holland gyáros. Gallerand a Guerlain parfümgár készítményeit adja el nekünk és vágómarhát vásárol az illatos árucikkek ellenértékéül. Sokan azt állítják, hogy a pénznek nincs szaga, ami nem igaz, mert amikor Gallerand kifizeti számláját, erős parfümszag árad: zsebében ugyanis, ahol a pénzt tartja, kis

parfümös minta üvegcsék lapulnak. Halverstad úr is ad-vesz... Plasztikáruért rádiót vásárol Hollandia számára. Ami jó fényt vet készítményeinkre, hiszen a Philips rádiók hazájába exportáljuk az Oriont. A hollandus az étlapot nézi és marhahúst rendel. Közben odaszól Gallerandnak:

— Na, ne ijedjen meg, én csak egy szeletet kértem és nem húsz vagonnal, mint maga...

A HOTTA-CSALÁD

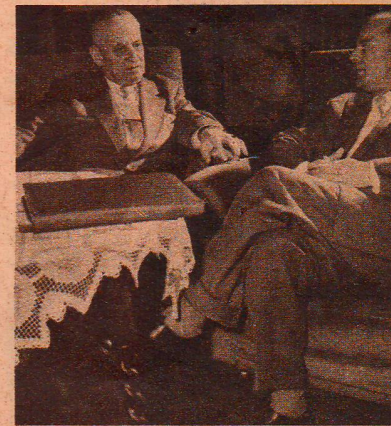

Két bájos japán gyerek és egy elegáns japán asszony lép a hallból a liftbe. Menjünk utánuk... A szálló egyik legszebb lakosztályában laknak Hottákék. Hotta úr japán diplomata, Bécsből jött családjával Magyarországra. Itt régebben már hat évet töltött és ennek

folytán kitűnően megtanult magyarul.

A kétéves kislányt Csikakónak, a kislányt Jukihisának hívják. Átmenetileg laknak a szállóban. Hottáné az ablakon át a budai hegyekre mutat:

— Gyönyörű — mondja elragadtatottan.

ROBERT MAZARIN FŐMÉRNÖK ÉS HANS ROTH IGAZGATÓ

A hall egyik kerek asztala mellett két bécsi találunk: Robert Mazarin főmérnököt és dr. Hans Roth igazgatót. Egy St. Pöltenben levő gyár megbízásából a Csepeli Papírgyár számára hoztak speciális gépeket. A cse-reanyag: magyar szerszámgép.

Mindketten dicsérik szerszámgépeinket, a Mátyás pince-étkei és a pesti nők eleganciáját.

— De van egy kis panaszunk is — mondja Mazarin főmérnök — mi, bécsiek, hozzászoktunk a tágas kávéházakhoz, amelyekből nagyon kevés van Budapesten. Néha taxit is nehezen találunk. És még egyet: miért adnak mindig száraz kenyeret a vendéglőkben? Van, aki a frissset szereti. Például mi is...

A másik bécsi dicsekedve mondja:

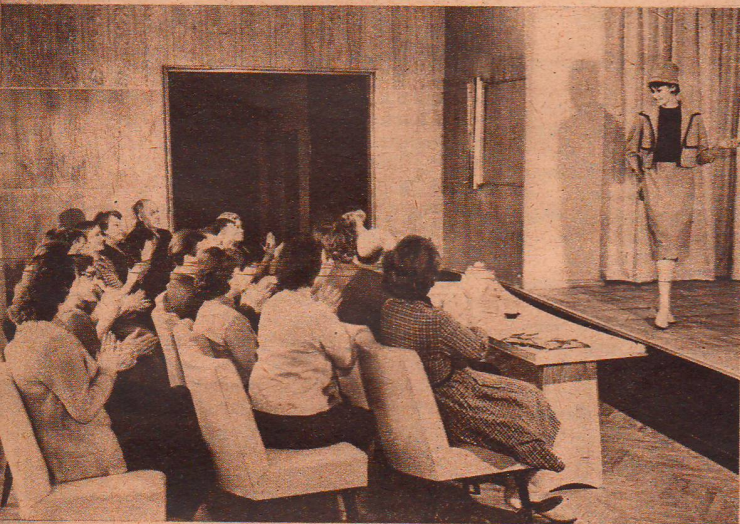
— Már tudok néhány szót magyarul. — És már mondja is... — Karpitos... Viragert... Kőcért...

Idegenforgalmi riportunk a portán ér véget. Azóta új vendégek érkeztek, de kevés az üres szoba. Az egy hall elégnek bizonyul, a száz szoba nem. Elkélne legalább kétszáz...

Szöveg:
Palásti László
Fénykép:
Ács Irén

Tallin ajánlja...

A szovjet divat irányítói között előkelő helyet foglalnak el a tallini Modellház országos hírvetvezői. A Szovjetunió asszonyai mindig nagy figyelemmel kísérik, mit öltöttek ki Tallinban? Mert az ést főváros divattervezői arról nevezetese, hogy izléses, szép, elegáns ruhába öltöztetik a nőket. Tallin ajánlja — bűvös jelszó ez a szovjet nők körében. Nos, nézzük meg, mit ajánl Tallin tavaszra, nyárra...

Ezen a képen éppen arról dönt a tallini Modellház művészeti tanácsa, hogy ajánlja-e ezt a kiskosztümöt? A tapsból következtethetünk a döntésre: Tallin ajánlja...

Ezeket a válogatottan csinos tavaszi kabátokat és kalapokat is jószívvel ajánlják a nőknek a tallini divattervezők.

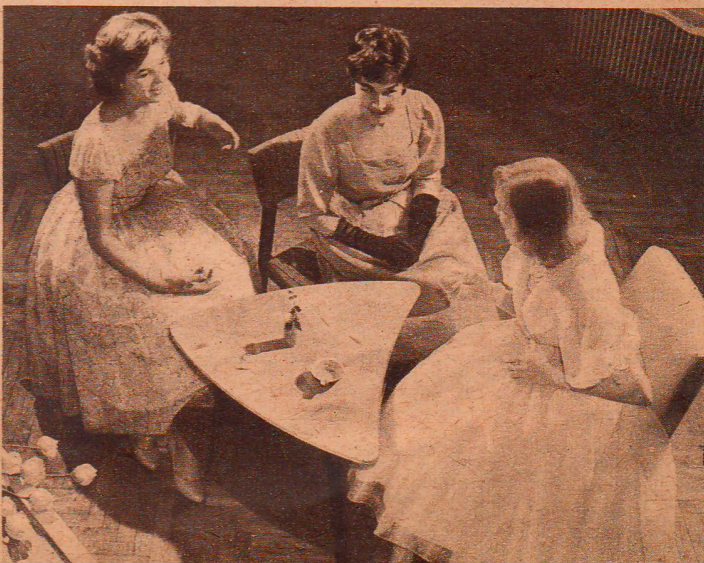

Tavas után jön a nyár: egy kis nyári kollekció a tallini ruhaajánlatból

Ez a modell nemcsak a divatháznak, de a fotografusnak, L. Porternak is dicséretére válik

Egy kis terefere az idei nyár divatos estélyiruháiban

Piet a könnyű géppuska mögött hasalt, s előreintett társainak:

— Ne löjtek! Csak késsel!

A Gestapo rabkórházának szürke épülete szinte beleolvadt az esti homályba, s az előrekúszó két partizánnak alaposan meg kell erőltetnie a szemét, hogy észrevegye a kapu előtt strázsáló őrt.

Amikor a közelébe értek, az egyik különvált, s halkan fűtögetett. Az őrt fegyveréhez kapott, a hang irányába fordult és feszülten figyelt. Mire elhangzott a második fűtősszó, kibiztosította fegyverét:

— Halt! — kiáltotta.

A második partizán, aki már néhány lépésre megközelítette az őrt, ebben a pillanatban hatalmas ugrással rávetette magát, kezében megvillant a rohamkés, s az őrt hangtalanul összerogyott.

A többiek már odaértek a kapuhoz, nekivetették vállukat, pillanatok alatt betörték, s előrohantak a hosszú kórházfolyosón. Sehol egy lélek. Döngő lépteiket hallották, mire a falhoz lapultak, s a folyosó fordulójában fel-

ARANY, URÁN ÉS EGYÉB FINOM KIS EXPORTÜZLETEK

Josef Schaffler, a kitűnő fellépésű, fiatal férfi Nyugat-Németországban él. Karrierje akkor lendült a magasba, amikor a német nagytárgy még romokban hevert a földön. A fiatalember összefogott egy szélhámossal, akit amerikai ezredesként mutatott be társaságában. Abban az időben, akit Nyugat-Németországban egy amerikai ezredes pártfogásába vett, annak számára semmi sem volt lehetetlenség.

Schaffler és az „ezredes” megvételre kínált az egyik iparvállalatnak egy amerikai katonai bóraktárt. Az üzletfelek egymás tengerészeti csapata és a „magasrangú tiszt” azonnal felveti 370 ezer márka előleget a közvetítés fejében. Aztán szerepe szerint eltűnt — mint Hitler hadijelentése közölte volna: stratégiai hadmozdulattal simán elszakadó mozdulatokat végzett — míg Schaffler megjelent a károsultaknál, akik persze bottal üthették a bór és az ezredes nyomát, és nagyszerű fellépésével elhitette velük, hogy „az amerikai” őt is becsapta. Ez a trükk nagyszerűen bevált: a következő üzletfelének uránércet ajánlott fel félmillió márka értékben. Az uránról hamarosan kiderült, hogy: ólom.

Schaffler behízelgő egyénisége ismét győzött: bebeszélte megbízóinak, hogy kártalanítja őket a háború idején egy erdőben elrejtett aranykincsrel. Ő — állította — mint hegyivadász tiszt látta, amikor ösvérek tucatja szállította az általa jól megjegyzett helyre az arannyal és mátkincsekkel zsúfolt ládákat. Schaffler új ádozata — egy bajorországi bankigazgató — előre küldte

titkárnőjét 150 ezer márkával, hogy a kiáradó kincsekre fizesse ki előlegül Schafflernek. A szélhámos ácsolt, ácsolt, aztán valóban előkerültek a föld alól olyan ládák, amelyekben valamilyen fém csillogott. A titkárnő tehát átadta az előleget és autóra rakta — a „kincseket”. Utakozás azonban a rendőrség rajtuk ütött és a ládákat lefoglalta. Talán mondanunk sem kell, hogy a „rendőrség” is a szélhámos embereiből állt. De Schaffler ezúttal mégis lebukott s elfogták bűntársait is, az ezredest és az árendőröket.

A bíróságot már nem sikerült Schafflernek megbávnia, négy évet kapott. Am büntetése leülése után Schaffler mint exportőr újból felbukkant az üzleti világ ama tájain, amelyeken kedvelik a gyorsan megszerezhető százazreket. Most már azonban félbeszakadt a szerencseszéria és „már” a második „luft”-üzletnél kiderült, hogy a még mindig jóvágású, jófellépésű „exportőr”, az üzleti világ favoritja — a köpenicki kapitány modern, a mai időkhoz méltó versenytársa.

(bárdos)

bukkant egy roppant, hat láb magas férfi, csikos rabruhában, jobbkezében nehéz Luger-pisztoly.

A partizánok pillanatnyi dőbbent csend után odarohantak a fegyveres rabhoz, jobbról balról összecsókolták, ölrelgették:

— Hogy vagy? Hogy kerültél ide? Hol vannak a náci? Hol az őrség?

Az óriás gyorsan, suttogva válaszolt: — Az őrség nagy része a faluba ment szórakozni, három őrt agyonlőttem, semmitől sem kell tartanunk, feltéve, ha addig nem jönnek vissza. Hányan jöttetek, gyerekek?

— Ötvenen, King Kong.

— Akkor indulhatunk. Köszönöm, hogy gondoltatok ránk.

Az egyik partizán szégyenlősen elmosolyodott: — Ugyan...

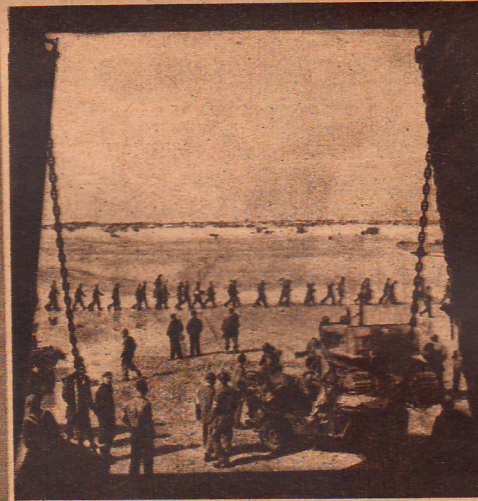
Már Piet géppuskájához értek, vidáman, hetykén lépkedtek, szinte kedvük lett volna nőtárgyúzni.

Egyszerre hatalmas erejű reflektor világított a csoportra, s négy irányból csattantak a puskalövések. King Kong teljes nagyságában kiegyenesedett és teli torokból ordította: — Megneszelték a gazembereket. Utánam! — s revolverét a magasba emelve nekirontott a reflektornak.

Piet nem lehetett a saját vezérére, s mire megfordította volna a géppuskát, két golyó hatolt a mellébe. A többiek, akik King Kong után futottak, valósággal lekaszálták a gyér puskalövéseket felváltó géppisztoly-össztűz. Azután kézigránátok robbantak, s a reflektor élesen megvilágította a szörnyű mészárlás felismerhetetlenné vált áldozatait...

Lágerélet a szabad Antwerpenben

Oreste Pinto alezredes, a holland kémelhárító szolgálat vezetője nem volt irigyléreméltó helyzetben. Az angol, amerikai és kanadai hadseregek akkoriban, 1944 nyarán napról napra jobban viszaszorított-

1944 júliusa: az első német foglyok Normandiában, a második front megnyitása után

ták a német fasisztákat és lépésről lépésre törtek előre Flandrián át Hollandia irányában.

A front mögött pokoli állapotok uralkodtak. Kibombáztak ezrei vánszorogtak az országutakon, rablóbandák garázdálkodtak, pusztított az éhínség. A német fasiszták nem voltak annyira ostobák, hogy ne használnák ki a kedvező helyzetet: mindenütt kémekeket és szabotőröket hagytak hátra, akik a maguk eszközeivel tovább folytatták a háborút.

Pinto alezredes azt a megbízatást kapta, hogy szervezze meg az „általános átfésülést”. Több helyen hatalmas, szögesdróttal elkerített lágereteket létesítettek, a koncentrációs táborokra emlékeztető géppuskás őrtornyokkal. Ezekbe a táborokba tereittek a kibombáztak, a menekültek, a kémgyanús elemeket, azután megkezdődött a „szortírozás”: aki igazolni tudta személyazonosságát és „becsületes hazafiúi mivoltát”, azt kiengedték, a többieket benntartották és vallatták. Abban az időben nem volt nagy művészet hamis papírokat szerezni és aligha akadt olyan ostoba ember, aki nyíltan megvallotta volna: igen, én kollaboráns voltam, náci ügynök. Megesett, hogy a nagyszerű papírokkal felszerelt Gestapo-ügynök már az első nap büszkén távozott a táborból, míg a holland kommunista, az ellenállási mozgalom harcosa hónapokig várhatott, mert nem voltak megfelelő papírai. A szövetségesek figyelme azonban nem terjedhetett ki ilyen apróságokra...

Nos, Pinto alezredes Antwerpen felszabadulása után meglátogatta az egyik táborot, s éppen a főkapu irányába tartott, amikor meglepő látványban volt része.

King Kong egy nagy, kitömött majom volt...

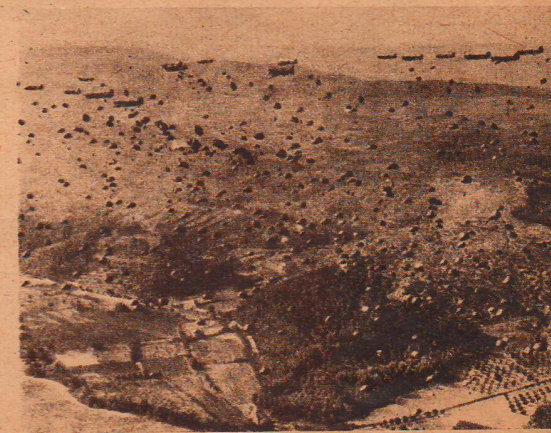
A kapunál valóságos óriás állt, két méternél jóval magasabb, roppant mellkasán pattanásig feszült a terepszínű katonai. Az embertorony kis fegyvertárat viselt: bőrvébe két borotvaéles rohamkést tűzött, jobbsípóján hosszúcsövű Luger-pisztoly himbálózott, mellén német Schmeisser-típusú géppisztoly, s két nadrágzsebéből kézigránátok dudorodtak ki.

Az óriás magáhozölelt két mosolygó lányt, s áhítatos csendben nézte tíz-tizenkét holland fiatalember. Az őt arcáról világosan leritt a tétovázás. Amint Pinto közelebb lépett a kis csoporthoz, meghallotta az embertorony zengő basszushangját:

— Ez a két leány derék holland hazafi. Mondja meg az ezredesnek, hogy a nagy King Kong szavatol értük. Magammal viszem őket egy kis murira.

Pinto hallotta már King Kong, a híres holland ellenállási hős nevét, Rettegett erejének köszönhetett ezt a nevet, s valóságos legendákat meséltek azokról a véres csatákról, amelyeket a náci Sicherheitsdienst alakulataival vívott. Az alezredes azonban szigorú parancsot adott arra, hogy „szűrés” előtt senki sem hagyhatja el a táborot, még ha az atyáisten jön is érte, s ezért rákiáltott az embertoronyra:

Dél-Franciaországban leszállnak az angol-amerikai ejtőernyős csapatok

Táború 1.

OL GEHLENIQ

— Hé, maga! Jöjjön csak ide!

Az embertorony megfordult, félretolta a lányokat, s roppant mutatójával a tulajdon mellére bökött:

— Nekem szólt?

— Magának.

Az embertorony Pinto elé lépett, s tüntetően megvillantotta az ingujjára varrt három arany csillagot.

— Milyen jogon viseli ezeket a csillagokat? Milyen hadseregnek a századosa?

Az embertorony fenyegető morgással válaszolt:

— Az ellenállás jogán. A Holland Belső Erők századosa vagyok!

Pinto megjátszotta a naívt:

— És tulajdonképpen kicsoda maga?

Az embertorony csodálkozva körülnézett: hát valóban akad olyan ember, aki nem ismeri az ő nevét?

— Hogy én ki vagyok? Ezredes úr, volna olyan ember az országban, aki ne ismerné a nagy King Kongot?!

— En csak egyetlen King Kongról hallottam — szólt Pinto szerényen — s az egy nagy, kitömött majom volt...

A fiatalok tiszteletlenül kuncogtak. King Kong homlokán kidagadtak az erek, ököibe szorította kezét, s Pinto alezredes ujjai már-már a vállára akasztott automata pisztoly ravaszát érintették. De nem történt semmi, s Pinto kihasználta az előnyt:

— Mivel maga nem tagja a tényleges holland hadseregnek, nem viselheti a századosi rangjelzést — szólt s egy rántással letépte King Kong ingujjáról a három csillagot.

Az embertorony arca elvörösödött, döbbenet hápogott, azután hátralépett:

— Tiltakozom e gyalázatos magatartás miatt, itt, az ellenállási mozgalom központjában!

Azután sarkonfordult, falképnél hagyva a két leányt, s tisztelőinek csoportját.

A kémelhárító tízparancsolata

Oreste Pinto, aki a kémelhárítást komoly tudománynak tekintette, s nem egy értekezést írt erről a kérdésről, egy ízben összeállította munkatársai számára a kémelhárító tízparancsolatát. E parancsolatok között előkelő helyen szerepelt az intuício, a megérzés, az a nehezen megfogalmazható valami, ami nyomra viszi a vadászkutyát.

Csak King Kong távozása után kezdett gondolkodni azon, hogy miért is viselkedett ilyen durván az ellenállási hőssel, miért alázta meg mások előtt ezt a férfit, aki az emberek százait mentette meg a Gestapótól, akinek oly sok lelőtt

angol és lengyel pilóta köszönheti az életét? Azután az egyes részekből egészé vált a logikus gondolatsor: ha King Kong hivatalosan engedélyt kér a tábor meglátogatására, akkor barátságosan fogadom, megvendégelem és soron kívül teljesítem a kérését. Ha King Kong nem is ismerte a táborlátogatás szabályait, akkor is sokkal keményebben a sarkára kellett volna állnia, amikor megszegényítettem tisztelői előtt. Ha King Kong nem alázkodott volna meg előttem, akkor nem téptem volna le a rangjelzést. De miért alázkodott meg előttem ez az ember, akinek a róla terjesztett történetek szerint gerinces férfinak kellene lennie?

Pinto visszatért a szövetséges parancsnokság hírszerző osztályára, s hívatta egyik beosztottját, az „élő enciklopédiát”, az idegenlégió egykori őrmesterét, majd a tangeri nemzeti kémközpont egyik tagját, aki mindenkiről mindent tudott.

— Mondja csak, mit tudunk az ellenállási mozgalom egyik vezetőjéről, akinek King Kong a fedőneve?

Az ügynök kis ideig gondolkozott, azután valósággal „kőpte” a tényeket:

A humanista Abwehr?

— Igazi neve Christian Lindemans. Rotterdamban született, egy garázstulajdonos fia. Ökölvívó és birkozó volt. Kocsmai verekedésekben megölt több embert. Többetucázó kémközpont egyik tagját, aki kérdezte: — A nevek nem érdeklik?

— Mit tud még róla?

— Négy testvér közül a legidősebb — mind az ellenállási mozgalomban működtek, az embermentési vonalon.

— Mind életben vannak?

Itt már kihagyott az ügynök emlékezőtehetsége. A fali szekrény kartotékjai közt matatót, majd kiemelt egy lapot:

— Egyiket sem ölték meg. De a legfiatalabb testvért elfogta a kémelhárító, Veronikával, Lindemans kedvesével együtt. Mindketten embereket szöktettek. — Ujjával végigfutott a gépelt sorokon. — Igen, mindkettőjüket szabadonbocsátották.

— Mi?

Az ügynök vállát vonogatta.

— Azt olvasom csak, ami írva van. Szabadonbocsátották őket. Furcsa dolog, a német kémelhárító ügylátszik humanista hangulatban volt...

— Mit tud még? — kérdezte Pinto az izgalomtól rekedt hangon.

— Nos, uram, Lindemans néhány héttel később maga is a Gestapo kezére került. Tüdőlővést kapott. Lindemans csoportja megtámadta a börtönkórházat, s tűzharcban kiszabadította a vezérét.

— Milyen veszteségeik voltak az ostromlónak?

— Egy SS-őt megöltek, kettőt megsebesítettek. Lindemans csoportjából azonban hírmondó is alig akadt. King Kong és három társa megmenekült, de a többi negyvenhét a fűbe harapott. Amikor visszavonultak a kórházból, rajtaütésszerű támadás érte őket.

— Mintha a németek előre tudták volna — mondta Pinto lassan és megfontoltan.

A volt tangeri ügynök az alezredes szemébe nézett és bólintott.

Pinto hóna alá csapta a dossziét:

— Néhány napra magammal viszem, hátha ki tudom egészíteni egy-két lappal. Holnap reggel Brüsszelbe utazom.

(Folytatása következik.)

MAKAI GYÖRGY

igen, nem

IGEN sok vitát idézett fel dr. Leopold Stein nemrég megjelent New York-i könyve — a mai boszorkányokról. A Bécsből Londonba került és New Yorkban is jó névnek örvendő pszichológus azt állítja, hogy napjainkban sem hiányoznak a boszorkányok. Sőt, a régi boszorkányüldözési iratokból még mindig ibóséges tanulságokat lehet meríteni. A hajdani iratokból és a mai idegorvosi tapasztalatokból a következő egyezéseket tudjuk megállapítani. A boszorkány képtelen szeretni. (Ha egy boszorkány valakibe beleszeret, automatikusan megszűnik boszorkány lenni.) — A boszorkányok senkinek sem tudnak nyugodtan a szemébe nézni. — A boszorkányoknak bűvös hatalmuk van a férfiak felett. — A boszorkányok nem hullatnak könnyeket. — A boszorkányok hatalma kevésbé nyugszik azokon a formulákon, amelyeket kimonának, mint inkább abszolút hitükön saját hatalmukban. — És végül, de nem utoljára: a boszorkányok olykor férfiaknak álcázzák magukat. — Mi nem vitatkozunk dr. Leopold Steinnel...

*

NEM csoda, hogy az osztrák szocialisták körében széleskörű felháborodás támadt arra hírre, amely szerint az „Arbeiter Zeitung” rövidesen címet változtat. Eltűnteti a címet, amely arról tanúskodik, hogy egykoron „Munkásújság”-nak indult. A címe átmenetileg csupán ez lesz: „A.-Z.” Az „Österreichische Volksstimme” úgy tudja, hogy később „Allgemeine Zeitung”-gá keresztelik át a jobboldali szociáldemokraták lapját.

*

IGEN jól értjük azt az osztrák ügyészégi végzést, amely szerint nem tekinthető bűncselekménynek a Hitler-arcképet ábrázoló levelezőlapok terjesztése. Az osztrák ügyészégi döntés, amely talán nem jelenti az utolsó szót ebben az ügyben, úgy születt meg, hogy Braunauban olyan levelezőlapot hoztak forgalomba, amely Hitlert ábrázolta, az egyik sarokban pedig Hitler helybeli szülőháza látható. Néhány braunai antifasiszta feljelentette a levelezőlapok forgalombahozót, de az ügyesség nem láttott semmiféle törvénybe-ütköző cselekményt a levelezőlapok árusításában.

*

NEM nagyon hallottunk még olyan kiállításról, amelynek keretében vak festők, vak szobrászok és vak iparművészek művei kerültek volna a közönség elé. Bécsben, a Herrengasseban levő Niederösterreichisches Landhaus termeiben március 8-án ilyen kiállítás kezdődött. A legmegrázóbb alkotást az a vak szobrász küldte be, aki egy vak kutyát mintázott meg — példátlan drámaisággal. Csak vak ember érezhette és „láthatta” így a vak állat vergődését.

SÓS ENDRE

OPTIKAI „CSODÁK”

1920-ban a szovjetellenes fegyveres intervenció idején történt. Az ellenforradalmi fehérlegény csapatok buzdítására a Visztula mellé érkezett Ratti bíboros (aki 1930-ban, mint XI. Pius pápa, szovjetellenes „keresztshadjáratot” szervezett). Sötét, borús éjszaka volt. A Visztula fölött a szél süvöltve kergette a felleget. Az őrtálló katonák borzongva húzták szorosabbra a köpenyüket, amikor hirtelen megvilágosodott az ég s a felhők között lenyűgöző méretű női alak képe jelent meg. A katonák rémülten ismerték fel benne a csensztohovai Madonnát, karján a kisdéddel.

A „visztulai csoda”: a szovjetellenes intervencióban részt vevő fehérlegény csapatok bátorítására a felhőkre vetítették a csensztohovai Madonna képét

A „visztulai csoda” megtörténtét Rattai bíboros személyesen is igazolta, mire a Vatikán külön, lengyel nyelvű rölapokat és a „csodát” ábrázoló plakátokat adott ki. Mindezzel a szovjetellenes intervenciótól húzódozó tömegek vallásos érzületére kívántak hatni — „bizonyítva”, hogy a szovjet hatalom elleni harcot a Madonna is támogatja.

Manapság már csak kevés embert lehetne félrevezetni ilyen trükkökkel, hiszen minden valamire való nyugati hirdetővállalat rendelkezik olyan technikai berendezéssel, mellyel a felhőkre vetítheti az ügyfelei által kívánt képet vagy szöveget. Ilyen optikai szerkezetekkel azonban hosszú évezredekben át sikerült félrevezetni a tudatlan embereket, szemléltetően „bizonyítva” különböző istenek, ördögök és a túlvilág létezését.

Ötezer éves titok

Képek vetítése fénysugarakkal — ez egyike az emberiség legősibb találmányainak. Titkát mégis több mint ötezer éven át mély homály fedte az avatatlanok előtt. Felhasználói főleg papok voltak, akik istenek, szentek és ördögök „bemutatá-

sára”, elhaltak „megidézése”re” alkalmazták ezt az érdekes találmányt, mely csak alig másfélszáz évvel ezelőtt vált a tudomány közkincsévé.

A „Tündöklő istenek” idézésének titkát az egyiptomi papok már évezredekkel ezelőtt felhasználták a néptömegek megfélemlítésére. Ezek az istenek egy templom vagy barlang sötét mélyében, tündöklő ragyogással, dicsfénytől övezve, hatalmas méretekben és — a varázslatos hatást még fokozva — legtöbbször fejfelé lefelé jelentek meg. Külső képük háromezer év alatt sem változott. A hívők természetesen halhatatlanoknak tartották őket. Megjelenésük megmagyarázhatatlannak tűnt, nemcsak a papok által tudatlanságban tartott tömegek előtt, hanem még az ókor híres ateista filozófusait is megdöbbenítették a »szemmel látható tények«. Epikuros (i. e. 342—271), a híres görög ateista filozófus például az Egyiptomban látott »csodák» hatása alatt ezt írta:

»Hidd el, hogy az isten halhatatlan és szent lény... Igen, az istenek léteznek: megismerésük nyilvánvaló tény.»

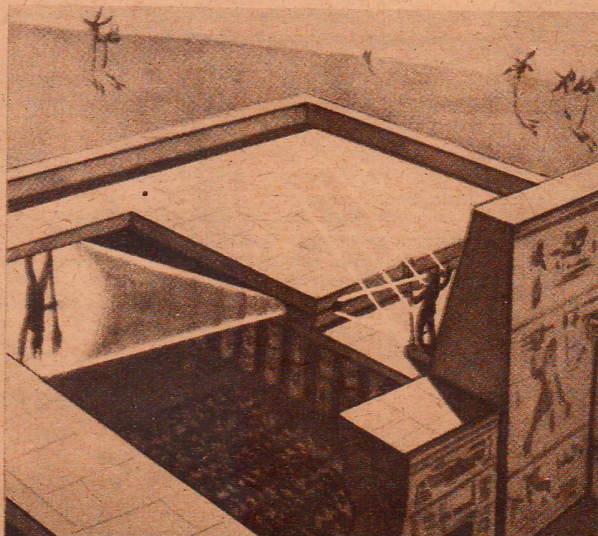
Epikuros és társai nem is gondoltak arra, hogy itt valami szélhámosság is lehetséges. De vajon miféle »istenek» is voltak valójában, amelyek ennyire meggyőző módon hatottak az ókori ateisták józan elméjére is?

Ezeknek az »isteneknek» titkát az afrikai Fernando-Po sziget papjainál a XIX. században felfedezett módszerekből sikerült felderíteni. Itt egy sötét barlangban felfelé vezető nyílást találtak. A barlangba belépők nem láthatták ezt a nyílást, amelyet rendszerint el is rejtettek. Bizonyos órákban azonban, amikor a Nap kellő magasságba emelkedett és a hívők behozták a barlangba áldozataikat, a nyílást titokban feltárták és a barlang sötét háttérében hirtelen megjelent Umo napisten vakító fényben tündöklő képe.

Honnan ered a szentek glóriája?

Az egyiptomi templomokban már bonyolultabb és tökéletesebb volt ez a berendezés. A ragyogó fényű nap sugarai megvilágították a templom tetején álló szobrot, vagy istennek öltözött papot. Az isten »megjelenése» úgy történt, hogy a templom mennyezetén levő ablakocskát kinyitották és a szentély sűrű homályában hirtelen láthatóvá vált a félelmetes méretű egyiptomi isten-alak fejfelé fordított

Ilyen egyszerű optikai trükkökkel félemlítették meg az egyiptomi papok a vallásos tömegeket. Az istennek öltözött pap megvilágított képe egy résen áthaladva félelmetes méretekben, fejfelé lefelé jelent meg az extázisba esett nézők előtt. Manapság az ilyen trükkökön már mindenki átlátna

képmása. A tetőn álló pap fényes háttér elhelyezkedett el, amely tündöklésbe vonta. (Nem ered, hogy a szentképeken a mai napig glóriával övezve ábrázolják az isteneket szenteket.) Ha a pap megmozdult, természetesen a képmása is követte mozdulatait a szentélylán. Amikor a részt eltakarták, a látomás szempillantás alatt eltűnt. A jelenet hatásának fokozása céljából a papok félelmetkeltő zajokat is gondoskodtak s a templomot virágok és gyertyák illatával árasztották el.

Robertson francia fizikus és szélhámos vetítógép-származékát a jezsuiták előszeretettel használták fel hol a szellemének »megidézése»re

A fényvetítés titkát az ókori Egyiptomban még a papok közül is csak kevesen ismerték. Közéjük tartozott valószínűleg Mózes, a későbbi zsidó próféta is.

Miért volt láthatatlan Jehova arca?

Mózes, akinek a pusztában felépült sátra egyiptomi templomok mintájára készült, az ókori sötétített szentélyben »végezte» Jehova isten »bemutatását». Itt azonban a látomás feltétele nem voltak kedvezőek, mivel a hívők — a sátrak kis mérete miatt — nem a templom felhomályosított, hanem a nyílt térségről nézték a látványt. A kép feltűnősen így elveszett, ezért Mózes kénytelen volt az arc bemutatásáról lemondani. Ez magyarázza meg Mózes II. könyvének azt a kitételét: »És mondá az Úr (Mózesnek): Orcám, azonban nem láthatod, mert nem láthat engem ember, élve... (Mózes II. könyve, XXXII. 20—23.)

Egyiptom határain túl Mózesen kívül már mások is ismerték a fényvetítés titkát. A Keleten akadtak vetélytársak — halottidézők — akik éjfél virradatig (az első kakasszóig) teljes sötétségben működtek. Felhasznált mesterséges fénnyel, forrásaik azonban gyengék voltak, ezért igen kisméretű képeket kaptak. Innen ered a föld alatt élő törpék legendája.

A fényvetítés az i. e. II. században Kínába is eljutott. Han pao híres Szou Sen-csi krónikájában elmondja, hogy egy Csao Men nevű pap Vu Ti császárnak sötétben, áttetsző selyemfüggönyön megmutatta elhalt feleségének árnyékát. Erre aztán néhány udvaronc is meg akarta nézni elhunyt rokonait, mire fényvetítés titkát hamarosan megfejtették, s ez ettől kezdve

A TUDOMÁNY ÉS TECHNIKA VILÁGÁBÓL

fokozatosan átalakult árnyjátékká. Az árnyjáték ezután elterjedt az ázsiai országokban, majd pedig Afrikában is. Európában és a Közel-Keleten azonban a fényvetítés még kétezer évig szolgált továbbra is a népcsalást.

Az »istenidézés« technikáját Mózes nem árulta el tanítványainak és halála után »Jehova isten« nem jelent meg többé a nép előtt. A »szentek szentjének« elsötétítését azonban a zsidó templomokban ezután is megtartották és ezt a szokást a keresztény vallás is átvette. Ebből ered az a hiedelem, hogy az oltár az isten tartózkodási helye. Istentiszteletkor szőlítják, de nem mutatkozik — láthatatlan marad.

Az ókorban az optikai csodák szolgáltak a »legszenvedelmesebb« bizonyítékokul arra, hogy van más világ. A katolikus egyház azonban sok századon át nem ismerte a fényvetítés titkát s csak a XIII. században jutott birtokába. Első ízben Roger Bacon angol szerzetes, tudós és fel-felaláló (1214—1294) mutatta be a vetítést katolikus szerzeteseknek, azt bizonygatva, hogy ebben nincsen semmi természetfölötti. Vesztere tette azonban, mert rögtön börtönbe vetették, ahonnan már csak megtört aggyastánként szabadult ki. A fényvetítés titkát a szerzetesek ettől kezdve hét lakat alatt őrizték s a nyugat-európai hívők előtt isten létezésének »szemmel látható bizonyítására« használták fel.

A szellemidézést — szabadalmaztatják

A francia polgári forradalom után a »szellemidézés« fokozatosan üzleti vállalkozássá degradálódott. 1797-ben a szélhámós Robertson, fizikus és léghajós, beléptidőj ellenében holtak szellemét »idézte« meg. Amikor példáját más élelmes vállalkozók is követni kezdték, Robertson — hiába, üzlet, az üzlet! — szabadalmaztatta vetítőkészülékének korántsem »túlvilági« szerkezetét.

A fényvetítés segítségével végrehajtott »csodák« ettől kezdve mind kevésbé ragadták meg a nézők fantáziáját, maga a »laterna magica« (»várslámpa«) pedig iskolai felszereléssé vagy gyermekjátékszerre vált. Könyvek jelentek meg, ezekben részletesen leírták azokat az egyszerű szerkezeteket, amelyek segítségével a papok évezredekken keresztül ámitották a népeket. Szerzőik kíméletlenül leplezték az egyiptomi papokat, halottidézőket és a jezsuitákat. Amikor azonban mindebből a Bibliában szereplő »csodákra« vonatkozóan is le kellett volna vonniuk a tanulságokat — inkább szállt a bátorságuk.

A legmeglepőbb azonban, hogy még ezek után is egyesek a csalásnak ugyanezen régi céljaira használták fel a fényvetítést.

A legnagyobb csoda

1914-ben az augusztusi erdőkben »csodát« mutattak be az orosz katonáknak: fényzórókkal a Kazáni Szűz szentképét vetítették az éjszakai felhőkre. A cári sajtó nagy vallásos-hazafias propagandára használta fel az egyszerű orosz katonák tudatlanságát. »Ime, Isten velünk van!« — hirdették nagyhangon, hogy ezzel is növeljék a háborúért nem igen lelkesedő katonák harci kedvét. A külföldi sajtó azonban leleplezte és kigúnyolta ezt az egyszerű bűvészmutatványt. Annál csodálatosabb és jellemzőbb viszont, hogy mikor ez a szélhámosság 1920-ban, a Visztula mellett, a szovjetellenes hadjárat céljait szolgálta, ugyanezek a kapitalista újságok lelken-dezve ismerték el a »Visztulai csodát« s a Vatikán sem állotta igazolni megtörténtét.

»Csodák« azonban sohasem voltak és nem is lesznek. Kivéve talán azt a valóban megdöbbenő csodát, hogy még ma, a XX. században, az atom- és rakéatechnika korszakában is akadnak, akik hisznek benne.

L. T.

Színes fénykép — színes film nélkül

NAGYJELENTŐSÉGÜ FELFEDEZÉS, AMELLYEL A SZÍNES TELEVÍZIÓ IS LEGYSZERŰSÍTHETŐ

Két és fél évszázada annak, hogy Newton egy érdekes kísérlet során nagyjelentőségű felfedezést tett. Elsötétített szobájába egy picinyke kerek lyukon vékony napsugár hatolt be. Newton háromszögletű kis üvegrizmat állított a fénysugár útjába és a falon — legnagyobb meglepetésére — a várt fehér fénycsík helyett a szírvány minden színében tündöklő spektrum (színkép) jelent meg. A prizma felbontotta a fehér napfényt vörös, sárga, zöld, kék és ibolya színekre.

A jelenség magyarázata: a »fehér fény« különböző hullámhosszúságú rezgések keveréke, melyeket a prizma különböző mértékben térít el. A vöröstől az ibolyáig egyre csökken a fénysugarak hullámhossza s a nagyobb hullámhosszúságú fénysugarat a prizma kevésbé téríti el, mint egy rövidebb hullámhosszúságú.

A színek érzéklésére vonatkozólag még ma sincsen teljesen kielégítő elméletünk. Nem állíthatjuk, hogy mivel egy megadott hullámhosszúságú fényt mindig sárgának látunk, ezért a sárga szín érzékelése mindig ehhez a hullámhosszhoz van kötve. Mert pl. egy bíborban játszó vörös és egy bizonyos zöld keveréke tiszta sárga színérzéklést okoz. Ha ehhez a két színhez harmadikként még egy bizonyos kékesibolyát is hozzáveszünk, akkor elérhetjük a spektrum összes színeit, sőt még olyanokat is, amelyek a színképben nem szerepelnek, mint pl. a barna és a fehér. Ezt a módszert, mellyel színeket három alapszínből állítunk össze, színszintézisnek nevezzük.

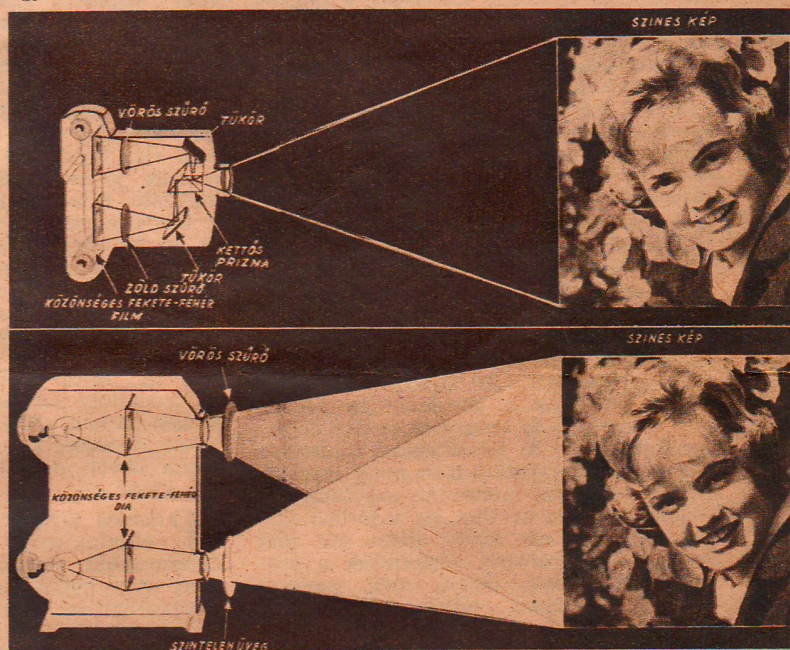
A háromszínelmélet szerint feltehető, hogy a szem receptorjában három különböző szerv van, melyek a három előbb említett alapszínre külön-külön reagálnak. Vörös fény csak a vörösre, zöld fény csak zöldre érzékeny szervre hat. A sárga fényre pedig mindkét szerv egyszerre reagál. És fordítva: ha egyszerre vörös és kék fény éri a receptorát, akkor sárga fényt érzékelünk.

Fenti ismeretek alapján Maxwell már 1865-ben elméletben megadta a mai színes fényképezés alapjait. Ez pedig a következő: ha egy tárgyat először vörös, majd zöld, azután kék szűrőn át lefényképezünk, akkor a negatívak és az azokról készített diapozitívak is különbözők lesznek. Így pl. a tárgy vörös részét csak a vörösszűrő felvétel diáján lesznek világosak, a sárga részek a vörös és zöldsűrő felvétel diáján és így tovább. Ha most a három diát három vetítővel a három megfelelő szűrővel egy ernyőre vetítjük, akkor ott színhű képet kell kapnunk. Ez a százéves elmélet az alapja a színes filmnek és a színes televíziónak, bár az elmélet nem tökéletes, mert nem képes minden, színnel kapcsolatos jelenséget magyarázni.

H. Land fizikus nemrég megismételte a Maxwell által javasolt kísérletet, s ekkor egy véletlen újabb nagyjelentőségű felfedezéshez vezetett.

A három fekete-fehér dia vetítése, a három megfelelő szűrővel a háromszínelmélet alapján színes képet adott a képernyőn. Eközben azonban a fizikus keze véletlenül a kék fény útjába került és íme — a vetített kép változatlanul eredeti színeiben tündökölt, annak ellenére, hogy az ernyőre már csak piros és zöld fénysugarak estek! Land most kísérletképpen eltávolította a zöld szűrőt is, a vetített kép azonban — legnagyobb meglepetésére — még így is megtartotta eredeti színeit, holott a vetítőernyőn most már csak a vörös és a fehér fénnel megvilágított fekete-fehér kép fekhetett egymáson.

Ezt a meglepő jelenséget a háromszínelmélettel megmagyarázni nem lehetett. Az elmélet szerint

Színes kép vetítése a kétszűrős eljárás elve alapján. A felvétel különleges fényképezőgéppel történik. A tárgylencse mögött elhelyezett kettős prizma a fényt két fénycsóvára bontja. A fénycsóvák vörös, illetve zöld szűrőn hatolnak át. Így két negatívot kapunk, melyek árnyalásukat tekintve a kép minden pontjában különbözőek.

A diapozitívek átvilágítása kettős vetítővel történik. A vörös szűrőn át lefényképezett dia előtt most is vörös szűrő van, a zöldsűrő előtt viszont csak egy színtelen üveglap. Bár a klasszikus háromszínelmélet szerint rózsaszínű képet kellett volna kapnunk, a kép mégis természetű színeiben jelentkezik.

az utóbbi esetben rózsaszínű képet kellett volna kapnia, különböző szürke árnyalatokkal. Land most lefényképezte az elméletileg megmagyarázhatatlanságot és az előhívott színes fénykép is az összes színekben tündökölt. A kísérleteket folytatták és két különböző sárga fénysugár egyidejű behatásával sikerült a szemet minden elképzelhető szín érzéklésére bírni.

Ezek a kísérletek bebizonyították, hogy a szem még akkor is érzékelheti az összes színeket, ha sem a megfelelő hullámhosszúságú fény, sem a színszintézishez eddig elengedhetetlennek tartott három alapszín nincsen jelen. Land felfedezése szerint a kétszínű vetítésnél a sok szín érzékelését valószínűleg az idézi elő, hogy az egyes színek világossági értéke a kép minden egyes pontján különböző.

A kísérletek tovább folytatódhatnak, annyi azonban máris látható, hogy ez a felfedezés jelentősen elősegítheti a színes fényképezés fejlődését, rendkívül mértékben leegyszerűsítheti a színes televíziós közvetítés technikáját. Így segíti ma az optika fejlődése — a tudomány emberének kezében — száz- és százmilliók szórakozását, kulturális felemelkedését.

S óhár szakaszvezető ordítása, rekedt, dühös kiáltozása hallatszott minduntalan: »Vissza, az anyátok istenit, vissza a kocsihoz!« A Légio-hágóra kapaszkodó meredek szerpentinút sarában megrekedt a visszavonuló kocsisor. A német nehéz tankok Sztri felé vonultak és magukra hagyták a gyengén felfegyverzett magyar ezredeket. Az oroszok áttörték a nadvorna-sztaniszlau arcvonalat és Zihelonáig, a tankakadályig törtek előre.

Három nap és három éjszaka húzták fel a munkás- és büntetőszázadok a Légiónagóra a menekülő kocsikaravánt. Nem volt itt nyugalás se éjjel, se nappal. Három óra alvás a tócsákban, fenn a tetőn, a kereszt alatt és vissza az út elejére a kocsikhoz. Sóhár kiáltása áthasította a fenyvest, az éj ködös sötétiségét, a hegybe ütköző, páratelt, alacsonyán szálló felhőket. A hágón örökké esett, sose szűnt itt a mennydörgés, de még a villámok cikázása sem világította meg sorsunkat.

Mint a barmok, önként követtük a menekülő főhadnagyot, aki századát a hegyi lőárokbán hagyva, gyáván megfutott. Elkapott bennünket a menekülés láza, a vert sereg árja sodort minket is hazafelé.

A mikor először értünk a hegygerincre és megláttuk a határon a keresztet, azt hittük, előttünk a haza, a béke, az otthon.

De nem, vissza a hegy alá, a szertentől...
út legelejeire. A dagadó sárban vergődtek,
rángatóztak a ziháló, gőzölgő lovak és meg-
bokrosodva, nem egyszer ragadtak kocsit,
kocsist a szakadékok felé. Uramisten, amikor
először felértünk a gerincre, azt hittük,
hogy ne tovább és azóta három nap és há-
rom éjjel, fel és le, fel és vissza. Ennivaló?
Lopj a fáradt, közömbös honvéd szekeré-
ről, ha tudsz, ha mersz. Az eső áztatja a
ruhádat, pácolja bőrödöt, de a torkod szá-
raz, meghalsz egy korty vízett. Ha inni
akarsz és könyörögsz, engedjenek a kút-
hoz, belédruagnak, döglőj meg, pusztuij
vissza a kocsikhoz... Söhár, a mászor oly
szelid iparos, süvölt: »Vissza, az anyátok
istenit, vissza a kocsikhoz, mert belétek
eresztem a golyót!«

A szív kiszakad a mellből. Elég, elég...
Hadd haljak meg, mama... Lefeküdnek
egy fa alá az összegyűlt tócsába, arccal a
pocsolyának és megbabálnál a sarat, a
földet, amíg meg nem fulladok. Itt a nad-
rágszízad, fa van elegendő... Ugorj, paj-
tás, keskeny az út, mély a szakadék.

Varga doktor zihál a hátam mögött, magas homlokára, merész aszkéta arcára néha ráveti fényét a hold. Most nem beszél a Sorbonne-ról és arról a svéd lányról, a Rue Rivolin.

Steiner rúddal akasztja a szekeret, hogy vissza ne guruljon. A bajai utászok ezek. A kocsis csapkodja a lovát: »Az Isten verje meg azt a hóka pófádat, húzol te bítang, te dög...« »Örvezető úr, egy konzer- vet, éhes vagyok!« »Lopjátok, nem kell az már a kutyának se! Vége a háborúnak, minek a konzer!«

Tegnap egy lilapárosis hadníró ezredes
összerugdalt egy öreg, ragyás parasztot,
mert meneküléskor elhányta az övét, a
tölténytáskáját, a fegyverét, de barátságosan,
viccelődve fogadta a megfutott ezred-
parancsnokot.

Éjjel is elmúlt. A hold a legmagasabb fenyőre tűzve ragyogott, mint egy óriás, ezüst kaktusz. A kocsik mellett, az ösvényen görnyedt árnyékok vonulnak vissza a hegy aljába. Hol szűnik már a

kocsisor, őrzetőző úr? »Raffajlovánál van a vége, fiam!« A kanyarnál valaki üvölt, puffanások és tompa jajok. Nincs más út, vissza a kanyarba, vagy le a szakadékbá. Egy szekér bakjáról ordít valaki: »Neszetk gazok, neszetk döögök!« Puffanás és jaj. Előttem és hátam mögött árnyak és szorongás. »Megálljatok, megálljatok vagy beleték lövök! Itt döögöltök meg, itt, kutyák! Takács törzsmester vagyok. Szakasvezető, hány zsidót öltem meg odakinn, a Donnál? Felelj, te barom, felelj!« Minden szavát ütés kíséri. Botja lesújt, meginog a bakon, majd a lovak közé esik. »Ide-ide a kocsimhoz, mind ide, öt-hat-hét-tíz, ide! Ragadjátok meg a kereket, az oldalát, a lovakat és gyerünk! Úgy vigyetek, mintha szárnyatok lenne! Vigyetek, röpitsetek fel, vagy végetek! Szakasvezető, parancsot végrehajtani.« A kocsi bóbiskol mellette. A heggyoldal elfedi a holdat, az izom megfeszül, a szív görcsbe szorul. Előre, repül csak kocsi, szálljatok lovak! Tízben kapaszkodnak a kocsioldalba, a kerékbe. Takács törzsmester úr a bakon iszik és üvölt. »Jól van lovak, jól van! Nem vagytok ti rosszak, jó lovacskák vagytok, magyar lovacskák. Előre, a tetőre! De vigyázzatok a madaramra! Itt vagytok, Eleonóra, hol az én kis törtszárnyú sasmadaram? El ne repüljön, te szemüveges, mert megöllek, ledurrantlak, mint a kutyát. Szegény kis madaram, eltörött a szárnya. Hogy repülne pedig! Előre, előre röpitsetek a kocsit! Jó lovak vagytok, derék lovak... Gyi fiúk, gyi rajta! Eleonóra, el ne repülj!« A hadosztály szereladái között szárnycsapkodást hallani. »Most elrepül, miért ne repülne, összeforr a szárnya és felszáll a magasba. Jövék utánad, Eleonóra, jövék, várj egy kicsit...«

„Pihenés lovacsák, pihenés fiúcsák,
álljatok meg, fújjátok ki magatokat!
Gyermekeim, fiacskáim, nem tudjátok ti,
hogy mi a pokol, én négy hónapig voltam
a tűzvonalban. Éjjel és nappal a tűzben,
gránát és golyószóró, Sztálinorgona és Ra-
ta... Hujj, és minden percben halál. Ku-
binyi Ferkó komám, József Jani, a kenye-
respajtásom, ivócimborám, Szász szakí és
még annyi-annyi. A belük kijött és a be-
lükből az aznapi bab... Hetekig a sár-
ban... a mocskokban... Másodnaponként
egyszer falni... Persze, azok ott hátul, za-
báltak. Az anyjuk bűdös istenit... Csak
énbelem nem tudott gránát csapni, hogy
vetett volna szét annyi darabra, ahányból
összetákolt az anyám. Nincs énnekem se-
mki, csak ez az Eleonóra, Madaracskám,
itt vagy? El ne repülj, ki lesz Takács törz-
sörnek a barátja? Gyerünk lovacsák, elő-
re! De meg ne álljatok a tetőig, vagy meg-
dőglőtök... meg ám, esküszöm az élő is-
tenre!»

Ingatagul megint felállt és két ujját fel-
emelte. A hold a felhők közé bújt s csak
azon át derengett a fénye.

Hórukk, előre, hórukk, előre! Repült a kocsí, hideg sár fröccsent az arcokba. A lovak kirúgtak, felhorkantak a vágóban, harapós horkanással.

Szakadj ki szív... szakadj ki szó...

A tizedik kanyar után felmagasodott előttünk a tetőn a kereszt. Takács törzsmester felegyenesedett, és mintha szörszékéről beszélne, olyan ájtatosan, mámoros elérzékenyüléssel kezdte: »Fiaim, fiacskáim, jó lovacskáim. Nem vagytok ti rosszak, jó hűzós, táltos lovak vagytok. Hadnagymnakk akartam adni ezt a pálinkát.

de tinéktek adom, ti húztatok, nem ő...
Itt van, fiaim, lovacskaím, mindenki ve-
gyen egy konzervet a kocsirol, a jó kocsi
abrákot is ad. Igyatok a pálinkából!
Mondjátok egyszerre velem, de egyszerre,
mert a hátatokból szíjat hasítok: Egyszer-
gére, Takács törzsőrmester úr! Igyatok
így ni, egymásután, galambocskáim, Eleo-
nóra egységére.

Sóhár szakaszvezető ordít: »Vissza, vissza a kocsikhoz, nem halljátok?« »Fogd be a pofád, én beszélek most, én, Takács törzsőrmester, én beszélek a lovaimhoz.«

»Kezet gyerekek, lovacsák, ide a keze-
teket, a patátokat. Szervusztok, isten vele-
tek, jó lovacsák, jó, húzó magyar lovacs-
kák. Takács törzsőrmester vagyok...« Va-
laki felsírt a hátam mögött...

A Légió-hágó tetején, a határon, feketén és elérhetetlenül állt a kereszt. És túl a határon, a náci zsarnokság és a nyilas téboly ködében vergődött, kínlódott és tá-molygott a haza.

Háborúból hazatért

Nem kell nekünk
a virág, a babér
s dicshimnuszokat se kíván,
ki a háborúból hazatér.

Nem.

Mást akarunk.
Minden ember előtt
kitárni a rétet,
a búzamezőt.

Ne szánjatok hát
s ne kínáljatok renyhe nyugalmat,
nem fáradt e had. Oly útra kész, amely
majd új diadalt ad.

Könnyfátyolosan ne tekintetek ránk
és ne ámuljatok, hogy csodaképp
túléltük a harcot.
Nem kell nekünk lusta pihenés
s csendes szobasarkok.

Ne mutassatok ránk: »Ott volt ő is
a háborúban.«

Ne dédelgessetek.
Mert mi munkával küzdjük ki újra
a becsülést, a rendjeleket.
Vágyik tenyerünk
munkára, keményre.
Feltéptük a földet, most itt az idő
köszörölni ekénk vasait
s kivezetni a traktort a fényre.
Itt az idő, hogy az ágyrúdoreji
felváltsa a fejszecsapás,
s puskagolyó sívitése helyett
percegjen a toll, zengjen a kalapács.

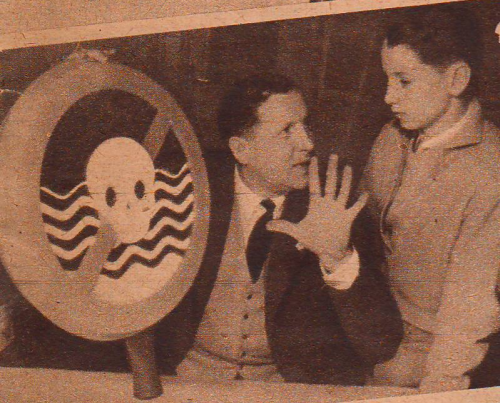
Te drága, bocsáss meg:

élni segíts!
 Lehúszom a csizmám,
 egymagam is.
 Hozzád hazatértem,
 ámde ne fond te szelid
 gyöngykoszorúnak, vaskalodának
 s mentőövnök se körém karjaid.

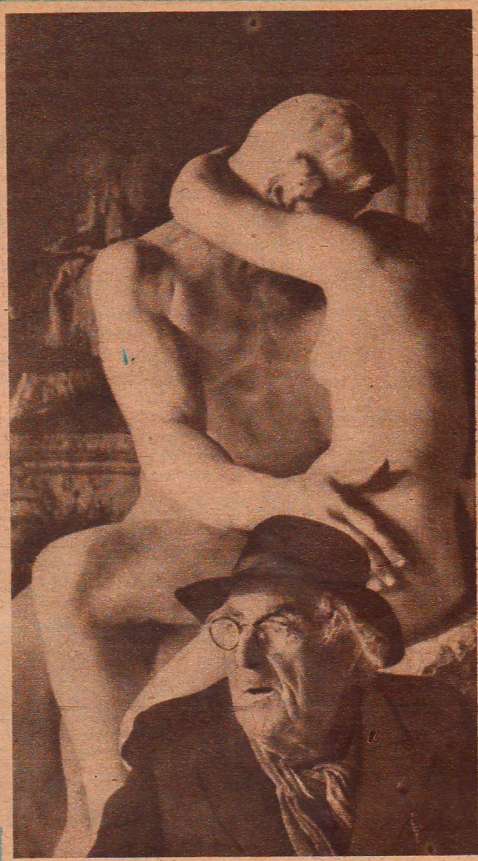
Nem kellenek a lomha ünnepek,
hadd ittassítsa meg a szíveket
a munka, hadd dicsérje mennydörögve
a békében

a békét
mindörökre.

HÁRS LÁSZLÓ fordítása

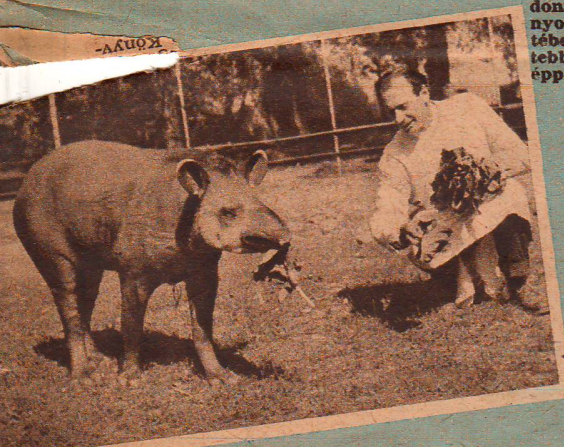
Bécs készül a nyári fűrdőszezonra. A hölgy kecses mozdulattal mutatja a nemzetközi mentőszolgálat figyelmeztetőjét: a fűrdés és napozás itt csak gyakorlott úszóknak ajánlatos. A másik figyelmeztetője arra inti majd a fűrdőzőket, hogy »itt a fűrdés életveszélyes...«
(Oscar Horovitz felvételei)

Igazán nem mondhatjuk, hogy Rodin világhírű »csók«-szobrának dallás férfialakja túlságosan hasonlítana a szobor előtt álló roskatag aggastyánhoz. Pedig őt ábrázolja, csak az öregúr nem mostanában, hanem 1897-ben állt modellt Rodin-nak. Akkor 20 éves volt, Antonio Nardonne, a modell. Közben 63 év telt el. Nardonne akkori alakja, a nagy művész vésője nyomán, örökre bevésődött a művész történetébe. Egyébként az öregúr ma is a legkedveltebb párizsi modellek közé tartozik... csak éppen nem az ifjúságot mintázzák róla

Megtrákták lapjaink, hogy a második világháború után a náci egy mérgesgáz-gránátokkal megrakott hajót az óceán fenekére süllyesztettek. A gránátok ún. tobun mérgesgázzal voltak töltve. A tobun a legveszedelmesebb ideg-mérgek egyike. Egy mg. mennyiségben már halálos hatású. A hajóról most emelik ki és megsemmisítik a mérgesgázt tartalmazó palackokat

A varsói állatkert egyik büszkesége ez a tapír. Arról nevezetes, hogy imádja a káposztát. Apóloja naponta ellátja káposztalevéllal.

A felszabadulás 15. évfordulója alkalmából a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége emlékkiállítás rendez. Ennek keretében kerül megrendezésre a VI. országos ifjúsági bélyegkiállítás. Ebből az alkalmából a posta különleges szelvényes bélyeget bocsát ki és a felszabadulás évfordulójára emlékbélyegeket ad ki

Magyar forradalmi költők kiállítása Kairóban, az Arab Liga most felavatott új palotájában. Petőfi, Ady és József Attila képe a kiállítás egyik falán

A legidősebb Chaplin-fiú, Sidney Chaplin, ifjú nejevel: Noelle Adam táncosnővel...

Ferencváros üzen

...hangos ké-
peslap érkezett volna a
nagyhirű munkáskerület üze-
meiből, hivatalaiból, kórházai-
ból — olyan volt az az értekez-
let, amelyet nemrég tartottak

A felszólalók közül:
Babits Antal professzor,
az urológiai klinika nagyhirű
tanára
(Ifj. Schiller A. felv.)

meg a Kinizsi utcában, a Bizo-
mányi Áruház Vállalat kultúr-
termében. A képeslapok, üdvöz-
letek feladói: a Hungári Vegyi-
művek, a Ferencvárosi pályá-
udvar, a Marx Károly Közgaz-
daságtudományi Egyetem, a
Lámpagyár és a kerület többi
munkahelyeinek dolgozói.

Az üzeneteket vagy kétszázan
tolmácsolták. Ennyien vettek
részét az MSZBT küldöttértekez-
letén, amelyen — az elmúlt évek
munkájának megvitatása után —
megbízta a Társaság leg-
jobb aktivistáit, hogy képvisel-
jék a Ferencvárost a Magyar-
Szovjet Baráti Társaság hama-
rosan összeülő kongresszusán.

A hangos képeslapok — a
felszólalók — hirt hoztak arról,
miként munkálkodnak a ma-
gyar-szovjet barátság aktivistái
a IX. kerületben. Elmondották,
hogy a pedagógusok milyen mó-
don igyekeznek elmélyíteni a

gyermekekben az orosz nyelv
iránti szeretet, hogy a Szov-
jetunióban járt orvosok miként
ismertetik meg a kollégákkal a
szovjet orvostudomány eredmé-
nyeit; elmondották, hogy mit
tesznek valamennyien annak ér-
dekében, hogy a magyar-szov-
jet barátság, amely elevenen

Lóránt Sándorné, az MSZBT IX.
kerületi szervezetének titkára be-
számolóját tartja

él mindannyiunkban — politikai
szemléletté válnék a kerületben.

A beszámoló és a kongress-
zus küldöttének megválasztása
után egy szerény ember lépett a
mikrofon elé. „Először is hadd
mutakozzam be: az egyik kerü-
letbeli klinikának vagyok a ta-
nára. Megalakulása óta tagja
vagyok a Magyar-Szovjet Ba-
ráti Társaságnak és az első négy
aranykoszorús SZMBT jelvény
közül az egyiket én kaptam.” Ez
a halkszavú felszólaló a világhí-
rű Babits Antal professzor, az
Urológiai Klinika tanára volt. Ő
osztotta ki a kerület legjobbjai-
nak az MSZBT aranykoszorús
jelvényeit, azokat a jelvényeket,
melyeknek egyik első példányát
közel tíz esztendővel ezelőtt az
ő melléire tűzték.

A küldöttértekezlet résztve-
vői azzal a biztos tudattal távoztak
az értekezletről, hogy az
MSZBT áprilisi kongresszusának
szánt üzeneteket jó postásokra,
a magyar-szovjet barátság leg-
hívebb munkásaira bízták. Ők
fogják képviselni a IX. kerület
sokezer dolgozóját az áprilisban
összeülő országos kongresszuson.

Négy beszélő fénykép a tizenöt évről...

Négy budapesti fényképet nyújtunk át az olva-
sónak. Kettőt egy szovjet író készített, tizen-
öt esztendővel ezelőtt; a másik kettőt pedig

ugyanazon a helyen az Ország-Világ fotóriportere
— ma. Ezek a képek önmagukért beszélnek, nem
kell hozzájuk kommentár.

A Gellérti tér, a romma lőtt Gellért Szállóval a felszabadulás napjaiban

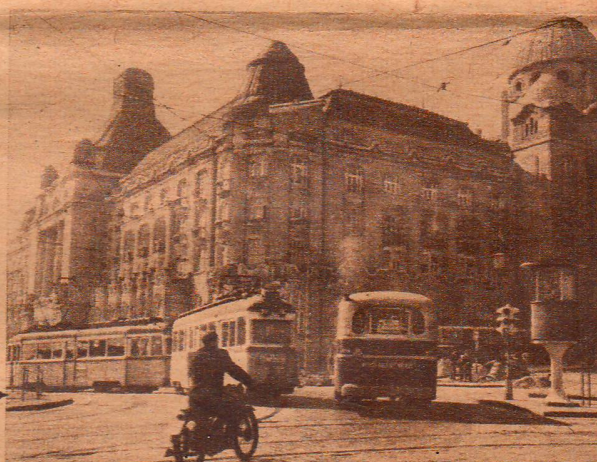
A Gellérti tér és az újjáalakított Gellért Szálló ma

A körüli üzletek kirakataiban mindenféle lim-
lomot árusító boltokat rendeztek be. Az egyik
kirakatban zsák- és zsinig- a másikban fehér-
nemű »üzlet« nyílt... A középső kirakat sem
maradt kihasználatlan, itt egy szabó rendez-
kedett be, fordítást, alakítást, vasalást vállal...

(Maksz Poljanovszkij szovjet író felvételei
1945 áprilisában)

1960 április... Hétköznap délelőtt a Lenin
körúton

(Acs Irén felvételei)

Obrucsev: Utazás Plutóniában

A kalandos könyveket kedvelő if-
júságnak izgalommal bővelkedő
tudományos-fantasztikus regénnyel
kedveskedett a Móra Ferenc
kiadó, amikor megjelentette az Uta-
zás Plutóniában-t. A szerző régen
kihalt élőlények birodalmába — Pla-
tóniába — vezeti el olvasóit, miköz-
ben feltárja előttük a Föld több-
millió éves történetét. Obrucsevnek,
a nemrég elhunyt világhíró szovjet
tudósak Kelet-Szibériában végzett
öslénytani kutatásai során támadt
az az ötlete, hogy fantasztikus, de
tudományosan mégis helytálló ka-
landregényt írjon. S hogy ezt a ket-
tős célt mennyire jól oldotta meg,
mi sem bizonyítja jobban, mint az,
hogy a mű megjelenése után a fiat-
tal olvasók közül sokan megör-
téntnek vették a képzeletbeli ex-
pedíció kalandos utazásait és meg-
kérdezték a tudós-írótól: miért nem
indítanak újabb és újabb expedíciót
Plutóniába, a földalatti világ kiku-
tatására? A könyv harmadik kiadá-
sát Gellért György fordította ma-
gyarra.

(K. I.)

*

Mikes György: Szálka és gerenda

A fiatal és kedves Mikes György
a hozzá hasonlóan kedves és ifjú
Ludas Matyival együtt nőtt fel, mint
az utóbbinak belső munkatársa.
Népszerűségük, olvasottságuk is
párhuzamosan növekedett. Mikes
példányszáma kisebb, mint a Lu-
dasé — néhányat belőle bizony még
szívesen elfogadnánk. Gábor Andor
évekkel ezelőtt megmondta, hogy
ebből a fiúból humorista lesz, vagy
szerkesztő. »Szerelmeslevelek« című
krokiójában Mikes közli az olvasó-
val: rájött, miért lett humorista.
»Macának köszönhetem — írja —
életem első szerelmének. Lehet,
hogyha akkor Iusnak írok szerel-
mesleveleket, ma propellerkapitány
ténnek... A társadalom szerencséjére
nem lett szerkesztő, de propeller-
kapitány sem. Mikes György most
megjelent írásaiban csillognak az
ötletek, villannak a viccek, csattan-
nak a csattanók. Úgy véljük, kötetét
mindenki megvásárolja (aki hozzá-
jut), még azok is, akik hétről hétre
olvasták és olvassák szellemes hu-
moreszkjeit a Ludasban vagy másutt.
(Szépirodalmi Kiadó) P. M.

HÁROM CSILLAG

ÚJ MAGYAR FILM

A felszabadulás 15. évfordulójára készült film Várkonyi Zoltán főrendezésében, fiatal művészek munkáit valósította meg. Fiatal írók, Galambos Lajos és Békés József, fiatal rendezők — Jancsó Miklós és Wiedermann Károly — és az ugyancsak fiatal, bár tehetségéről már bizonyosságot tett Hildebrand István operatőr, egyéni és sokszor igen értékes elképzelései révén-

Gábor Miklós, az első történet főszereplője

sülnek a filmen. Három lazán egymásba fűzött novellán keresztül emlékezik vissza a film a háború utolsó napjaira, a felszabadulás első óráira. Az első történet, — Jancsó Miklós rendezésében — egy, a nácizmus maradék erejével szembeálló gyári szabotázst ábrázol. Egy kommunista munkás halálával fejeződik be a tragikus epizód, ki nem mondván, csupán érzékelte, hogy a felszabadító csapatok ide — későn érkeztek.

A második filmnovellában már feltűnik az a három szovjet katona, akiknek rokonszenves alakja végigkíséri a filmet. A nagyszerű alapötletből született történet egy fiatal asszonyról szól, akinek a legkritikusabb időben születik gyermeke. A beteg asszonynak szinte rögeszméjévé vált, hogy ha nem keresztelek meg az újszülöttet, elpusztul. És a három szovjet katona elhozza neki a papot. Ők ugyan nem hisznek efféle szertartásban, de más hitet tiszteletben tartják. Ehhez a történethez fűződik a film egyik legértékesebb jelenete: papok és szovjet katonák együtt isznak az újszülött egészségére. A szovjet emberek humanitását és kedélyét Wiedermann rendezése ezzel a művészileg kiélezett jelenettel érzékletesen ábrázolta.

Várkonyi Zoltán írta és rendezte a befutó harmadik részt. A nyilas terror alatt tartott Budapesten viharzik a cselekmény, amely néhány ember bujkálásának utolsó perceit, felszabadulásuk első pillanatait eleveníti fel. Várkonyi jórítmusú rendezői tempója ebben a rövid jelenetben is nagyszerűen érvényesül, s ezúttal ugyanis mint

Ory grófja az Erkel Színházban

Rossini nevét A szevillai borbély című vígoperájára tette népszerűvé. Az Erkel Színházban most bemutatott Ory grófját Rossini 36 éves korában, 142 évvel ezelőtt, Párizsban írta. Alruhás szoknya-vadászok, szerelmes várúrnő, cselszövő apród játéka pereget a várkastélyban. A zene csupa áradó dallamosság, s a záró akkordig érződik rajta a zseni kezjegye. A közönség remekül szórakozik a Szinetár Miklós rendezte játékon. Azonban: önkéntelenül is felmerül ily régi keletű mű hallatán, vajon ezzel a munkapenzummal nem lehetett volna-e közönségünket Sosztakovics, Egk, Liebermann, Alban Berg vagy Menotti nehezebben megemészthető, mégis mai hangvételű operáival megismertetni. Páratlanul széles operarepertoárunk ilyen arányú kiegészítésre szorul.

Az előadás érdekessége, a mű betanítását végző olasz Lamberto Gardelli szereplése volt. Jó operai hagyomány követése ez, és örvendetes lenne, ha ez a kitűnő, rokonszenves művész más operát, például a Manon Lescaut-ot is betanítaná.

Ory grófját Réti József imponáló magasságát csillogtatva énekelte. Házy Erzsébet, Gyurkovics Mária játék- és hangszépsége erősségei a produkciónak, de sikere: közreműködő Faragó András, Melis György és a pompásan muzsikáló zenekar is.

Réti József (apáca: u. á. ban), Házy Erzsébet (apród) és Gyurkovics Mária (a grófnő)
Horváth Tamás felv.

Töröcsik Mari és Apostol Karamitev a második novellában

Kállai Ferenc és Várkonyi Zoltán a befutó, harmadik részben

íróra, ugyanis mint rendezőre leginkább ez a jelző illik: érdekes.

A népes szereplőgárdából ezúttal a vendégszereplő Apostol Karamitev-et kell kiemelni. Egy szovjet katona alakját emberséggel, humorral formálta meg. Rokonszenves egyénisége valóban szimbolizálja „a szovjet katonát”, azt a névtelen hőst, aki harcolt Magyarországon felszabadulásáért.

A film távolról sem hibátlan, hogy is volna az, mikor alkotóinak nagyrésze először jelentkező játékképpel. Tekintsük úgy, hogy a nagy ünnepségre készült film nem jól fogalmazott, hatásos szöveggel, hanem forró, őszinte, de akadózva elmondott emlékezés a történelmi sorsfordulóra.

(halasi)

A RÁGALOM ISKOLÁJA

Az idő rostáján kihullottak már ennél jelentékenyebb művek is. S azután erről — a Rágalom iskolájáról — fél évszázadnál régebben már Shaw, az ifjú kritikus is unalomtól ástíva beszélt.

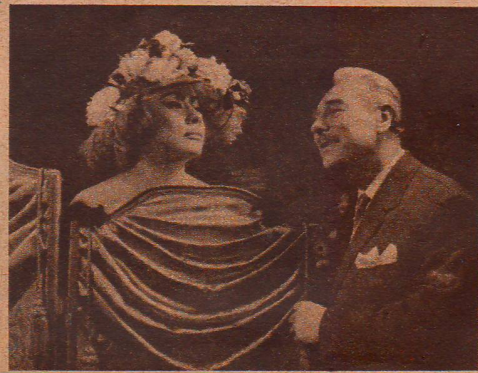
Hanem azért mi nem unatkoztunk annyira, mint a nálunknál sokkal szigorúbb Shaw. Mi inkább az okot kerestük, ami helyet szorított Sheridannek a színpadon. A magyarázat egyszerű lehet. A színház — amelynek természetes feladata az emberi jellem formálása — Sheridan vígjátékában alkalmat látott arra, hogy gyógytárgyasson egy máig is elható betegséget. A rágalom, a pletyka kellemetlenül jelenlévő kór. Akár a színpad hatékony eszközeivel itarini: célszerű törekvés. Sheridan játéka azonban ehhez már megítélésünk szerint, kevés. S nem azért, mert pusztán az emberi karakternek egy bizonyos fogyatékosságáról szól. Hiszen ettől még állhatna az idő próbáját, ahogy fennmaradt Molière akárhány vígjátéka, amelyekben pedig rendre szintén csak egy-egy uralkodó jellemvonásról van szó, a képmutatásról, fűvényiségről, úrhátnámságról. Csak hogy ezekben a molière-i komédiákban a gyarló tulajdonságok a kort is jellemzik s szinte azt mondhatnók, korproblémát, vagyis nem egyéni, hanem társadalmi betegséget tükröznek. Sheridanből éppen ez hiányzik, a maga korának szinte történelmi perspektívájú szemlélete. S minthogy a pletykálkodó kedő, amely fölött eltérő, nem kap ilyen kort jellemző hangsúlyt, végül ő maga sem tesz egyebet, mint pletykál az öreg férjéről, aki fiatal lányt vesz feleségül, társaságbeli hölgyekről, akiknek élete értelme a szerelmi intrika, a dilettáns költőről.

meg a gazdag nagybácsiról. Már most — bocsánat a szőrt — hogyan lenne érdekes a mi számunkra egy kétszázéves pletyka, amikor már a tegnapielőtti sem az.

A színház azonban meglátta, hogy ezt a — régi emlékek révén sikeresnek hitt — darabot, ízesítve a mai ember trónikus látásmódjával, egy aktuális harc eszközévé tegye. Az egész előadás hangvételé ezt a gondolatot tükrözi és Kazimir Károly rendező számos ötlete, frissége, egy-egy pillanatra valóban felelteteni látszik a Rágalom iskolájának menthetetlen avítságát. Ugyanakkor azonban paradox módon ez az aktualizálás végül csak még jobban leleplezi az ódságot. A rendező a darab utolsó jelenetében egy díszletfalat állít a színpadra, amelyen öles betűk hirdetik a mai dátumot, 1960. És a modern ruhába öltözött színészek neonfények között ismétlik a darab közhelyes szavait a rágalom kiírta-

Ruttkai Éva és Bilicsi Tivadar

(MTI foto — Bartal Ferenc felv.)

tatlanságáról. Az ember önkéntelenül elmosolyodik. De nem a darab szellemességén, hanem azon a fonák gondolatán, amit ez a jelenet mond, hogy: íme 1960-at trunk, de egyebet, többet most sem tudunk mondani a rágalom kártékony voltáról, mint amennyit már a XVIII. században tudtunk.

A színészek közül talán Ruttkai Éva találta meg leginkább a lehetséges stílust. Ő úgy játssza el az öreg férj ifjú feleségének szerepét, hogy nemcsak a darabbeli környezetén mosolyog, de egy kicsit magán a darabon is. Így azután azok a jelenetek, amelyekben ő színen van, nem is unalmasak. Hozzá hasonlóan jók az epizódszereplők, kiváltképpen a néhány mondatos szerepben is remekül karakterizáló Láng József és a minden lében kanál inast játszó Prókay István. Tordy Géza kedvesen és tehetségesen formálja meg a kicsit link és könnyelmi. De alapjában véve decsületes, emberséges fiatallembert, Károlyt.

A darab két kulcsszerepét játszó Bilicsi Tivadar és Szabó Ernő azonban nem találják az idekíváncsózó hangot. Mindkettőjük tehetségéről számtalanszor meggyőződhattunk, éppen ezért figyeltük olykor kedvetlenül, hogyan csúsznak szentimentális hangulatok Bilicsi játékaiba és operettes szokványmegoldások Szabó Ernő alakításába.

Mellesleg a egy utolsó szóban megjegyezhetnénk még, hogy ha az ő teljesítményük sokkal jobb lenne, az sem változtatna lényegesen azon az észrevételén, hogy a XX. század második felében, amikor a Sheridannél frissebb szellemű Oscar Wilde is kopott már, egy olyan darab, mint a Rágalom iskolája, nem fogja megoldani a színházak vígjáték-problémáját.

HAMORI OTTÓ

SZERGO MIKOJAN:

Ezt láttam

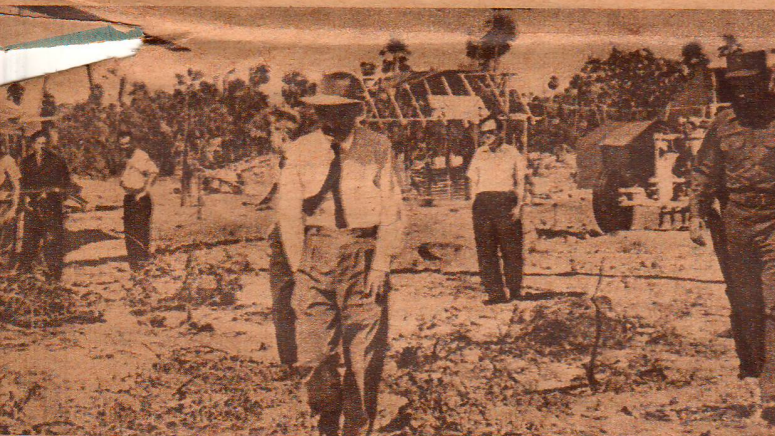
KUBÁBAN

Dr. Szergo Mikojan apjával, Anasztasz Mikojannal együtt néhány héttel ezelőtt Kubában járt. Erről az útiről színes riportot írt. Dr. Szergo Mikojan beszámolóját, éppen úgy, mint egy évvel ezelőtti amerikai útirajzát, NDK-bei lapjaink, a Freie Welt hozzájárulásával, folytatásokban közöljük.

Emlékeimben egy esztendővel visszaugrom... Akkor is apámmal jártam külföldön. Amerikai utazásunk során (ha emlékezetem nem csal, Clevelandben történt) az amerikai televízió egyik adását néztük Havannáról, Kuba fővárosáról. A televízió a győztes forradalmi hadsereg bevonulását közvetítette. Példánként álló diadalmenet volt ez. De az amerikaiak nem nagyon izgultak a kubai események miatt. Úgy vélték, s a történelem sok példáján megtanulták, hogy a forradalmi lendület a miniszteri székekben erősen alábbhagy... Arra számítottak, hogy majd csak megfékezik Fidel Castrót!

MINT ELSŐ PÉTER...

...Repülőgépünk, az IL-18 típusú gép lassan ereszkedett Havanna repülőterére.

A helikopter leszáll egy pálmaligetben. Az előtérben Mikojan, jobbról Fidel Castro

Az ablakon kinézve, nagy tömeget láttam. Az emberek előre, majd hátrafelé mozogtak, láttam — de a gép zúgásától nem hallottam — hogy valamit kiáltoznak is. Aztán, amikor a gép már megállt, a tömegből kivált egy férfi, és nagy léptekkel közeledett felénk. A tömeg lelkesen, szeretettel kiáltozott feléje: »Fidel! Fidel!«

A kubai forradalom vezére hatalmas termetű, atléta alakú, fiatal férfi. Valahogyan Első Péterre emlékeztetett. Sűrű, fekete szakállá öregebb jelleget kölcsönöz az arcának, pedig mindössze harminchárom esztendő!

A szakáll — jelkép. Amikor felvették a harcot Batista diktatúrája ellen, megfogadták: addig nem borotválkoznak, amíg művüket nem fejezik be.

HAVANNA RÉGI ÉS ÚJ ARCA

A turisták szemében régóta szinte összekapcsolódik Havannával a rengeteg bár

Anasztasz Mikojan, a szovjet miniszterelnök első helyettese Fidel Castroval (a kép balszélén, egyenruhában) a kubai nép körében

és mulató, a drága szállodák, a strandfürdők, a mozgalmas éjszakai élet... Ezek a régi és még ma is fellelhető vonások éles ellentétben állnak a város új jellegzetességeivel. Az első pillanatban azt hittem, hogy ez önmagában álló kis világ, amely Kuba többi részétől függetlenül él. De rájöttem, hogy a forradalom itt is radikális változásokat idéz elő. Havanna közelében olyan strandokat építenek, ahová már mindenki számára szabad a belépés. Első ízben vehetik ki részüket az egyszerű havannaiak azokból a szórakozásokból, amelyek azelőtt csak a gazdagok időtöltését szolgálták. Raoul Castro, a miniszterelnök öccse, a fegyveres erők minisztere, meghívta apját, hogy látogasson el Varadero-ba. Ez a világ egyik legmodernebb üdülőkülvárosa, Havannától mintegy száz mér-

földnyire. Raoul Castro büszkén mutatta azt a csodálatos palotát, amelyben kétszázötven apátlan-anyátlan árva talált otthonra. A palotát azelőtt Batista diktátor bitorolta...

Fidel Castro javasolta, hogy üljünk helikopterre, menjünk vidékre, nézzük meg, mit adott már eddig is a forradalom a nének. Nagyon érdekes tapasztalatokat szereztünk. A forradalom előtt a megművelhető földek hatvan százaléka a nagybirtokosoké volt. Harminc-ötvenezer holdas birtokok sem mentek ritkaság számba. A kormány elhatározta, hogy gyökeresen változtat ezen a helyzeten. Megalakították az Agrárreform Intézetet, élére Jimenez professzort állították. A földművelési minisztérium vezetését a forradalmi hadsereg egyik őrnagya, Pedro Miret vette át. És törvényt hoztak az agrárreformról. Eszerint egy földbirtokosnak nem lehet 30 cs-ballerónál (körülbelül hétszáz hold) több

földje. A többi földet már szétosztották azok között, akik megművelik...

A „JÚLIUS 26” MOZGALOM

Valaki azt mondta nekünk, mielőtt még az útiprogramunkat összeállítottuk, hogy Fidel Castro egész bizonyosan meg akarja majd mutatni a keleti országgrészt. Mert a keleti területen, Oriente tartomány fővárosában, Santiago de Kubában kezdődött a »Július 26« mozgalom.

Mi is az a »Július 26« mozgalom?...

1953 július 26-án kétszáz főnyi csoport, Fidel Castro vezetésével megtámadott egy kaszárnyát, amelyben háromezer Batista-katonai állomásozott. A harc sikertelenül végződött, a túlerő legyűrte a támadókat. Fidel Castro fivére, Raoul és sok társuk fogságba esett, majd a Pinos szigetén levő büntetőtáborba került. Castroéknak aztán sikerült Mexikóba jutniuk. Alapos előkészület után, 1956 őszén a »Július 26« mozgalom nyolcvankét tagja partraszállt Kuba déli partjain. Kegyetlen harc kezdődött a szabadságharcosok és a Batista-csapatok között. A nyolcvankét emberből hetven elesett, a megmaradt tizenkettő pedig a Sierra Maestra hegyeibe vonult.

Batista és cinkosai lenézték és kinevezték a Sierra Maestra »szakállas banditáit« — ahogyan ők nevezték a felszabadító hadsereg magját. Igaz, még a szimpatizánsok sem nagyon bíztak Fidel Castro győzelmében.

De múlt az idő, a nép Castróék mellé állt, a forradalom győzött...

(Folytatjuk)

Fidel Castro a helikopter ablakából mutatja felszabadított hazáját szovjet vendégének

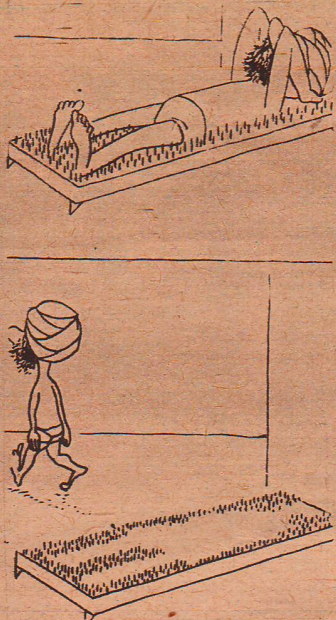

ORSZÁG-VILÁG HUMORA

EJJELIZENE MEXIKÓBAN

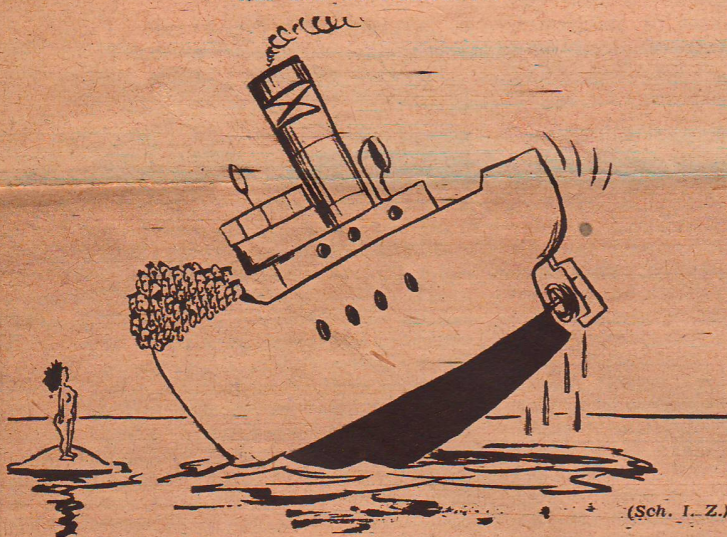

(Byssz-Róbert rajza)

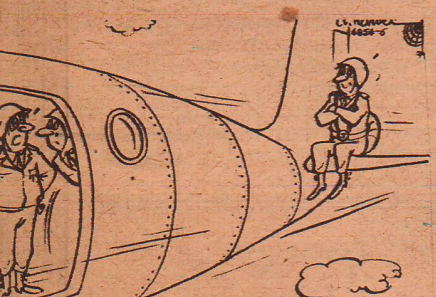

KÉP SZÖVEG NÉLKÜL...
(Panorama)

KÉP SZÖVEG NÉLKÜL...

(Sch. I. Z.)

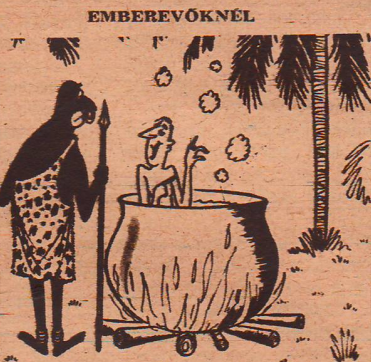

— Végül is leugrott a Müller?
— Igen is, hadnagy úr!

(N. B. Z.)

SORTATÁROZÁS

(Gyenes rajza)

— Nem tudna adni egy darab szapant?...
(Sie und Er)

SOVÁNY vagy KÖVÉR

Különleges termetűek konfekció öltönyt saját méretükre rendelhetnek
TANÁCS KÖRÚT 4 LENIN KÖRÚT 103

FIÚ vagy LEÁNY

Különleges és praktikus gyermekruhát, kabátot gyermekruha szalonunkban
rendeljen, LENIN KÖRÚT 40—42

Speciális női és férfi nadrág méretes szalon, LENIN KÖRÚT 59

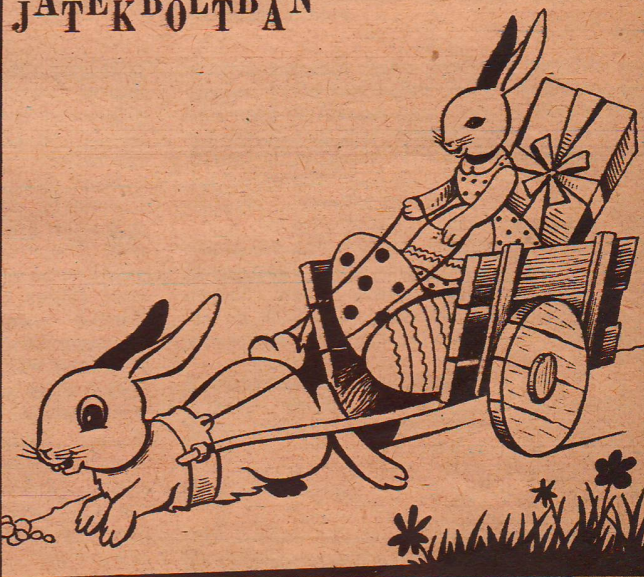
RUHAIPARI SZÖVETKEZET

HÚSVÉTI nagy játékvásár

Textil nyuszi	8—33,— Ft	Luxus hajó (elemmel)	100,— Ft
Húsvéti piros tojás	1,20—5,80 Ft	Öltöztethető baba	20—28,— Ft
Nyuszi fogat	25—35,— Ft		

és még sok húsvéti ajándék minden fővárosi

JÁTÉKBOLTBAN

— Ez volt Zsuzsa néne téstaszűrője — mondja Istenes József, a kiskőrösi Petőfi-ház felügyelője

Emlékek arról és attól, aki Petőfit dajkálta

Kurucz Zsuzsanna.

Amikor ezt a nevet elolvastam a bar-na cseréptáblácskán, mintha én is hallottam volna, mint a költő, a dalt, elhangzott bár: »Cserebogár, sárga cserebogár«... Ezt a fuvolázó dalt ő énekelte, a dajka, Kurucz Zsuzsika, amíg altatta, dédelgette a kiskőrösi kislegényt, Petrovics Sándorkát, akiből Petőfi Sándor lett.

A bölcső itt ringott, ebben a szalma-fődeles kiskőrösi viskóban, amelynek konyha-falán megpillantottam a dalt idéző nevet. Kiskőrös még ma is amolyan félreeső helység, a költő szülőházában mégis — hétköznapi délután is — nyolc-tíz látogató nézelődik a másfélszázados szobákban, ahová zavartalan áhítattal léphet be az ember.

En tiszta, takaros és eredeti minden ebben a bogárkicsi házban, mintha a költő édesanyja takarította volna; szinte kedvem kerekedett megkérdezni Istenes Józsefet, a felügyelőt: »Hát a jó öreg korcsmáros hol van?«... Százi év óta — még most is — szeretnék egyesek elvitatni Kisköröstől Petőfi születési illetőségét, de a kis házat semmi vita el nem mossa. Eppen nyolcvan éve immár, hogy Jókai Mór múzeum-má avatta.

A dajka neve újdonság a házban, nemrégiben került a szabad tűzhelyes konyha falára. Mellette szögön lóg Kurucz Zsuzsa időtete, téstaszűrő fakanala, alatta pedig négy lábú krumplitorője áll: mind új szerzemény. Ideillő emlékek, Zsuzsa nyolc esztendőig vigyázott a Petrovics-gyerekekre. Csak kilenc és fél éves volt, amikor Sándorka született, kezdetben özegette édesanyja dajkálkodott a vásárokról járó Petrovics családnál. 1826-ban Kurucz né meg halt, a dajkálás gondja vagy inkább édes öröme, Zsuzsikára szállt. Elkísérte a vándorló »jó öreg korcsmáros« családját Kiskunfélegyházára is. 1830-ig hasznoskodott náluk.

Már legendává nőtt a költő neve, amikor Zsuzsika, akiből régen Zsuzsa néne lett, még mindig nem érdekelte az irodalomtörténeteket. 1890-ben jutott eszébe egy Petőfi-kutatónak, hogy megkeresse a kiskun pusztán és feljegyezze emlékezeit. Zsuzsa néne még három év múlva is élt... Téstaszűrőjét és krumplitorőjét utódaira hagyományozta, akik olyan féltékenyen őrizték Kiskörös mellett, a Cebe tanyán, hogy hiába esdekeltek érte a múzeumok. Nemrégiben aztán Zsuzsa néne dédunokája a szülői háznak adta.

A két emlék csak holt múzeumi tárgy, de szívesen mesél annak, aki szomjazza az emlékeztést.

KÓRÓDI JÓZSEF

KÉT SZÉP ESTE A MILLENÁRIS JEGÉN

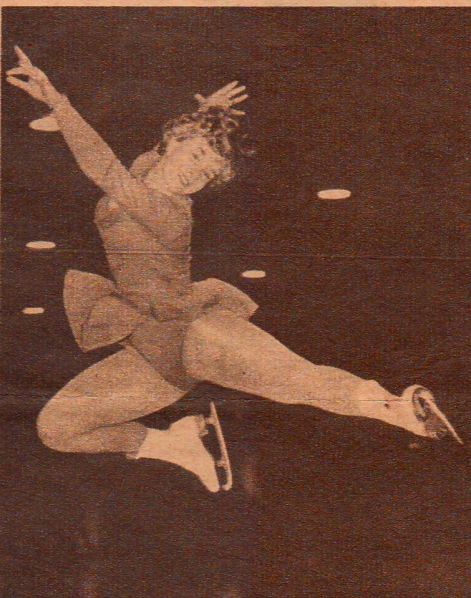
A téli nagy jégversenyek lezajlása után a magyar sportkedvelők is gyönyörködhetek két estén át a magyar és néhány nagytudású külföldi műkorcsolyázó bemutatójában. Sjoukje Dijkstra Európa-bajnoknő, továbbá a szovjet, az osztrák, és a cseh korcsolyázók azóta már visszatértek hazájukba, de sportszerető közönségünk még sokáig fog emlékezni rájuk.

*

Köztük volt a szovjet Zsuk-házaspár, amely az elmúlt napokban belopózott a magyar sportkedvelők szívébe is. Akrobatikus elemekkel teletűzdelt sportkeringőjük a nemzetközi műkorcsolyázó bemu-

A Zsuk-házaspár Budapesten is remekelt: Sztanyiszlav, mint könnyű pillangót emelgette Nyinát...

(Hemző Károly felv.)

A bájos holland bajnoknő a pesti közönséget is meghódította (Kölcsényi Zoltán felv.)

tató legsikeresebb számai közé tartozik. A tudás, az eredmény azonban nem pottyán az égből. Sok gyakorlás, nehéz és fárasztó edzések, sőt kezdeti sikertelenségek előzik meg. Így volt ez a Zsuk-házaspárral is.

— 1953-ban ismerkedtem meg Sztanyiszlavval — emlékezik vissza Nyina. — Egyéni versenyeken akkor már mindketten jó eredményeket értünk el, a páros azonban sehogy sem ment. De nem adtuk fel a harcot. És nemsokára jelentkezett

A csehszlovák Roman-testvérpár még fiatal, de korcsolyázni máris nagyon tudnak

(Kölcsényi Zoltán felv.)

Az elismerésből kijutott a magyar Korda—Vásárhelyi párosnak is (Hemző Károly felv.)

az edzések eredménye. Előbb megnyertük az országos bajnokságot, majd 1956-ban részt vettünk a bécsi Európa-bajnokságon. Életünk első nemzetközi versenyén a hatodik helyre kerülünk. De az Európa-bajnokság igen hasznos volt számunkra: különösen a Nagy-testvérpártól tanultunk sokat.

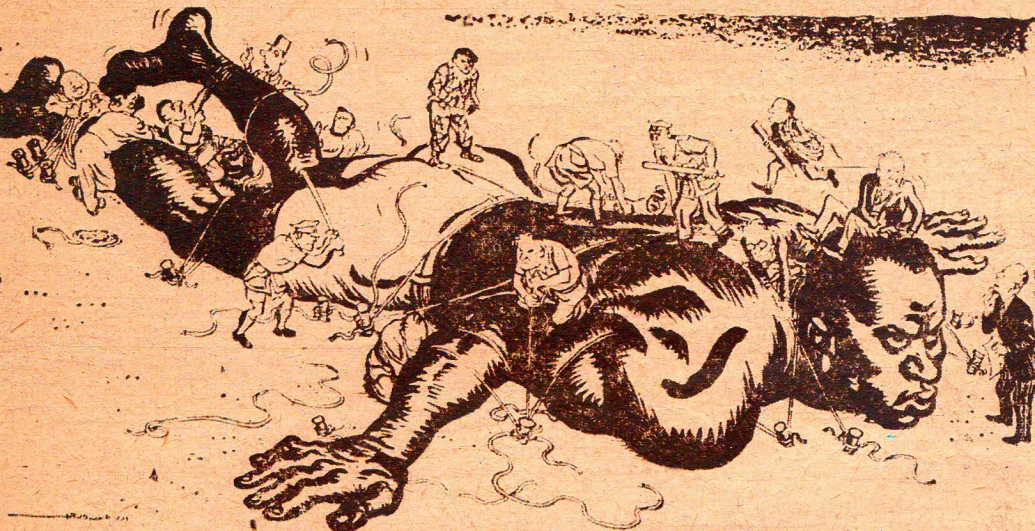
Egy évvel később, Bratislavában már a győztesek dobogóján álltak: a második helyen végeztek. Ezt az eredményt tavaly megismételték Davosban, az idén pedig Garmisch-Partenkirchenben.

De — mint minden sportoló — ők sem elégedettek az elért sikerekkel. Szemük előtt az Európa-bajnoki cím megszerzése lebeg.

— Mindketten testnevelő tanárnak készülünk, jelenleg a gyakorlati időt töltjük le — veszi át a szót Sztanyiszlav. — Egésznapos elfoglaltságunk mellett is szorítunk azonban időt arra, hogy esténként két-három órát edzhessünk. Nyáron pedig, a holidényben, egy kisméretű fedett pályán gyakorolunk. Reméljük, lelkiismeretes munkánknak az Európa-bajnoki cím lesz az eredménye.

D. I.

A „Fekete Gulliver”

„...nyomorultán feküdtem a földön. Azután megpróbáltam kiszabadítani magam... és végül sikerült szét tépniem köteleimet...” Ezt a Gulliver utazásaiból vett idézetet írta e rajz alá néhány héttel ezelőtt a londoni konzervatív »Sunday Dispatch« karikatúristája. És az események fényénél nagyon is érthető, hogy Macmillan brit miniszterelnök a kép balszélén csak kicsiny »liliputi« diplomata az ébredő óriással szemben...

Az elmúlt hetekben (Közép-Afrikáról, a Kongóról, Kenyáról, a Délafrikai Unióról szóló írásainkban) egy-egy pillantást vetettünk az óriás »karjára«, »lábszárára« vagy »nyakára« — ahol éppen pattant egy-egy kötél.

Az egész »Fekete Afrika« azonban még sokkal csodálatosabb látvány és valóságos rohanása a függetlenség felé az 1960-as évtized egyik világraszóló eseménysorozata lesz. Ez — »Afrika évtizede«. Sok mindent kell hát megtanulni az »óriásról«.

Először is azt — hogy tényleg óriás. Afrikának a Szaharától délre elterülő része — azaz »Fekete Afrika« — egymagában kétszer olyan nagy, mint az Amerikai Egyesült Államok és több, mint százötven millió ember lakja. De csak kevesebb, mint négy millió fehér! Ez az óriási terület fejlettség és emberek szempontjából a legfantasztikusabb változatosságot mutatja. Itt élnek a dzsungel mélyén a pigmeusok, a világ legkisebb emberei és a vatuszik — a legmagasabbak. Vannak törzsek, amelyek még a kőkorszakból alig emelkedtek ki és Ghana fővárosában, Akkrában vannak borbélyüzletek, ahol elégetik a levágott haját, nehogy valaki »elvarázsolja«. De a Kongóban, Rhodéziában és másutt néger munkások tízezrei a legbonyolultabb modern gépeket kezelik, az új államok irányítását csiszolt és képzett néger államférfiak veszik át, Nkrumahnak, Ghana miniszterelnökének négy doktorátusa van és Akkrában, talán néhány kilométernyire a »varázslattól« felfő borbélyüzletlétlőt tartották a függetlenségért harcoló afrikai népek nagy értekezletét.

Éppen így — együtt él Fekete Afrika hatalmas területén az újonnan elnyert szabadság az évszázados ködökbe vesző gyarmati múlt emlékeivel. Az akkrai kormányépület például csodálatos, régi

kastély, amelyet még 1861-ben kezdtek építeni dán rabszolgakereskedők a tenger partjára. A rabszolgákért induló hajókat a dán kikötőkben kövekkel rakták meg, hogy azután a távoli Afrikában a kő helyébe berakják az embert. A köveket kidobták a hajókból — s ezekből a kövekből épült a ház, amelynek »gazdája« ma egy független állam miniszterelnöke.

Rhodézia, ahol minden jel szerint az afrikai felszabadítási harc egyik leghevesebb ütközete bontakozik ki — annak az

embernek, Sir Cecil Rhodesnak a nevét hordja, aki a kincsetérő terület legnagyobb részét 1888-ban havi száz fontért és ezer puskáért vásárolta meg egy Lobengula nevű törzsfőnöktől, »ráadásul« magával hurcolván a törzsfőnök fiait, hogy a csizmáját tisztíttassa velük. Az óriási véráldozatok árán függetlenség felé törő Belga-Kongó fővárosa, Leopoldville, arról az uralkodóról — II. Lipótról — van elnevezve, akinek valaha személyes tulajdona volt a Kongó. Lipót sohasem látta Afrikát — de emberei az évtizedek során nyolcmillió kongóit pusztítottak el, hogy Lipótot a világ egyik leggazdagabb emberévé tehesék.

És a rabszolgaságnak — nemcsak az emlékei élnek. A Kongótól délre, a portugál uralom alatt levő Angolában például a kerületi előljárók egy-egy ültetvényes kívánságára még ma is rendőrökkel fogatnak össze rabszolgamunkásokat a falvakban és adják el egy-két esztendőre. A Dél-afrikai Unióban »törvényes« a korbácsolás és az »ellenzék« úgynevezett »haladó« követelésnek nevezte azt, hogy tizenöt korbácsütésnél többet senki ne kaphasson... (Ez rendszerint eszméletlenséget jelent...)

Multnak és jövőnek, mérgezett nyílnak és bányakombájnnak, varázslatnak és modern nemzeti mozgalomnak ez az egymásmellett élése bonyolultabb tesz mindent, ami Afrikában történik. Az óriás minden porcikája külön tanulmányozást követel.

Még hozzá gyorsan. Mert az afrikai iram óriási. Az akkrai rabszolgakastélyt három évszázaddal ezelőtt építették. Hetvenkét éve, hogy Rhodes becsapta Lobengula törzsfőnököt. És 1945-ben még minden csendes volt. Alig néhány éve ébrednek a »Fekete Gulliver« — és már roppannak az évszázadok alatt ráhálózott kötelek...

